Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

[К]ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

[Ха]нуарай 1921 оной [...]брийн 21-hээ гарана | № 130 (14150) | 1973 оной июниин 5, вторник | Сэн 2 мүнгэн

[С]ССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

[...]-эй 50 жэлэй ойн [...] Красноярска гид[роэлек]станциие бариха [ажа]лтануудые туйла[hан п]редприятинуудай, орга[низаци]нуудай онсо шалгарhан хүдэлмэришэд, инже[нерно-тех]ническэ хүдэлмэри[лэгшэд, ха]ба хаагшадые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум өөрынгөө 1973 оной июлиин 1-нэй Указаар СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаба.

Ленинэй орденоор 28 хүн шагнагдаhан байна.

Октябриин Революциин орденоор—17 хүн, Ажалай Улаан Тугай орденоор—416, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор — 521, «Шэн габьяата ажалай түлөө» медаляар — 423, «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медаляар — 386 хүн шагнагдаа.

(ТАСС).

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАДТА

[...]баридахи социалис [мүрысөөн]дэ ажалай өгээн [үрэ] дүнгүүдые туйлаhан [хү]дэлмэришэдые, бригада[...] гэшүүдые шагнаха [...]ой социалис мүры[сөөндэ и]лагша» гэhэн ниитэ[...] түхэл хэлбэри[...] «1973 оной арадай [т]үсэб болзорhоо урид [дүүргэхэ]ын түлөө промышлен[ностиин,] барилгын ба транс[портын х]үдэлмэрилэгшэдэй бү[хэсоюзна] социалис мүрысөө[н]э тухай» КПСС-эй [Централь]на Комитедэй, СССР-[эй Мин]истрнүүдэй Соведэй, [ВЦСПС-эй] ба ВЛКСМ-эй ЦК-[...]лоор бии болгогдо[...]

[«1973] оной социалис мүры[сөөндэ и]лагша» гэhэн тэмдэ[гэй] хэлбэри ба тэрээн[...]имые ВЦСПС-эй Пре[зидиу]майн 30-да хаража [батал]һан байна.

[«1973] оной социалис мү[рысөөндэ] илагша» гэhэн тэм[дэгээр 1]973 оной гүрэнэй тү[сэбые ам]жэхын, үлүүлэн дүүр[гэхын түл]өө бүхэсоюзна со[циалис] мүрысөөндэ ажалай [...]айн үрэ дүнгүүдые [...] эрхим хүдэлмэри[...]хознигууд, научно[...]тын, проектно-кон[структорс]ка ба бусад эмхинүү[...]бэрилхы, инженер[но-техни]ческэ хүдэлмэрилэг[шэд...] хаагшад, мастернууд, [...]гууд шагнагдаха [...]рхойлогдоо.

[...] хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдээр, тэрэшэлэн жэлэй турша соо — жэлэй даабари ба социалис уялгануудые болзорhоо урид дүүргэhэнэй түлөө иимэ тэмдэгээр шагнагдаха болоно.

«1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэhэн тэмдэгээр союзна мэдэлтэй предприятинуудай ба организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд — СССР-эй министерствын, албан зургаанай ба профсоюзай ЦК-гай хамтын тогтоолоор; республиканска мэдэлтэй предприятинууд ба организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд — союзна республикын министерствын, албан зургаанай ба профсоюзай республиканска комитедэй гү, али профсоюзай республиканска комитедгүй газарнуудта профсоюзуудай Соведэй (РСФСР-тэ — РСФСР-эй министерствын, албан зургаанай ба профсоюзуудай ЦК-гай) хамтын тогтоолоор; районно, областной, хизаарай мэдэлтэй предприятинуудай ба организацинуудай, совхозуудай ба колхозуудай хүдэлмэрилэгшэд — областиин, хизаарай Соведэй гүйсэдкомой, профсоюзуудай областной, хизаарай Соведэй хамтын тогтоолоор шагнагдаха.

«1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэhэн тэмдэгээр шагнаха зууршалга предприятиин, организациин, эмхи зургаанай, колхозой захиргаанаар, профсоюзай комитедээр, комсомолой комитедээр хэгдэхэ. Зууршалагдагшадай списо-

гүүд харьяата министерствэнүүд, албан зургаанууд, облкрайгүйсэдкомуудта эльгээгдэхэ.

«1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэhэн тэмдэг ажалшадай хамтын суглаанууд дээрэ барюулагдаха. Иимэ тэмдэгтэй хамта ВЦСПС-эй тодорхойлhон түхэл хэлбэритэй үнэмшэлгэ үгтэхэ. 1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэhэн тэмдэгые үбсүүнэйнгээ баруун талада, орденуудай доогуур зүүхэ. «1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэhэн тэмдэгээр шагнагдаhан хүнэй ажалай дэбтэртэ зохихо тэмдэглэл хэгдэхэ ёhотой.

ҺУНГАГШАДТАЙ УУЛЗАЛГАНУУД

[...] доторхи нютагай [...]дэй депутадууд[та кан]дидадууд hунгаг[шадтай]а уулзажа эхилээ. [П]олитическэ эдэбхи [...]й ехээр бадарhан оршон байдалда үнгэржэ байна. Совет хүнүүд Коммунис партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй гадаадын ба дотоодын политикые ехэтэ hайшаана, Эхэ оронойнгоо саашадаа хүгжэн hалбаралгын аша туhада шэн зоригтойгоор ажаллахаар бэлэн байhан тухайгаа мэдүүлнэ.

***

[...]. Автомобилиин за[водой п]оселогто ажаhуудаг [...] горсоведэй депута[дуудта к]андидат, «Прогресс» [...]эдбэриин нэгэдэлэй [...] С. А. Жук гэгшэтэй [...] Тэрэниие гайхамшаг [хүдэ]лэгшэ, олониитын [...]эдэбхитэйгээр хабаа[...]гэжэ эндэхид мэ[...]эмжэтэ нюур — тус [...]иин хүдэлмэрилэгшэ[...]рая кандидадай нам[...] олониитын хэрэг[...]й эдэбхитэйгээр ха[...] тухай хөөрөө.

урялhан этигэмжэтэ нюурай уряае дэмжээд, кандидадтаа хэдэ хэдэн захьянуудые үгэбэ.

Областной Соведэй депутадуудта кандидадууд — Ненецкэ национальна округой Печорско загаhанай комбинадай хүдэлмэрилэгшэ Г. И. Хозяинова, Каргопольско районой «Лодыгинский» совхозой тракторист А. М. Денисов болон бусад тухайдаа hунгагшадынь суглаанууд дээрэ магтаалай үгэнүүдые хэлээ.

колхозой хонишон Советбек Бердалиев hунгагшадтаяа уулзахын тула хадын бэлшээриhээ ерэбэ. Районой Соведэй депутадуудта кандидат өөрынгөө хүдэлмэри тухай, малшадай мүрысөөн тухай хөөрэбэ.

Иссык-Кулиин оршондохи портово город hүүлэй жэлнүүдтэ танигдахаар бэшэ болотороо хубиланхай. Социалис Ажалай Герой Н. Тюменовэй хүтэлбэрилдэг бригада олон байшангуудые бариhан байна. Суута барилгашан, депутадуудта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн нүхэр Тюменов hунгагшадтай уулзахадаа, түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ бригадын хэхэ хүдэлмэри тухай, мүн хотын ажалшадай захьянуудай хэр дүүргэгдэжэ байhан тухай хөөрэбэ.

[...]ан Минскэ горсо[ведэй деп]утадуудта кандида[д...] Мотовелозаводой сле[сарь] В. Папков, гүрэнэй [...]ково заводой хүдэл[мэрилэгшэ] М. Я. Дикун, га[...]лэнүүдые зааха баг[...] бэлдэдэг институдай [...] Г. Краснова гэгшэд [hунгагша]дтаяа уулзаба.

***

,ТАШКЕНТ. Ташкентын горсоведэй депутадуудта кандидат гадар хубсаhанай фабрикын ээрэгшэ Вера Сергеевна Мищенкотэй уулзалгада хабаадаhан hунгагшад тэрэниие түрүү хүдэлмэрилэгшэ гэжэ магтан дурдаба. Тэрэшэлэн Ташкентын горсоведэй депутадуудта кандидат, Шэрэ-будагай заводой монтер Иркин Дадаматович Нурмухамедов, республикын ниислэлэй Куйбышевска райсоведэй депутадуудта кандидат «Ташкенткабель» заводой хүдэлмэришэн Улугбек Ахмедович Мухаметходжаев гэгшэд hунгагшадтаяа мүн лэ уулзаа.

Киргизэй камвольно-сэмбын комбинадай ээрэгшэ Надежда Лавская «Табан жэлэй түсэбые гурбан жэл хахад соо дүүргэел» гэhэн уряа республика дотороо түрүүлэн гаргаа бэлэй. Фрунзиин горсоведтэ тэрэниие кандидадаар дэбжүүлhэн hунгагшадтай уулзахадаа, энэ ехэ найдабарииень харюулхын тула шармайн оролдохоб гэжэ Н. Лавская найдуулаа.

***

[...]ЕЛЬСК. Заhабарил[гы]н трестын коллек[...]гельска областиин [...]депутадуудта канди[дат ...]ляр-штукатур, ком[со...]саган Т. Д. Ожигина[...]ваа. Үгэ хэлэгшэд [...] Дмитриевнада hун[гагша]р дуугаа үгэхыень

ФРУНЗЕ. Чуйска губи талын Панфиловай нэрэмжэтэ

(ТАСС-ай корр.),

[...]эhэндээ [...]рэмөөр

Александр Вахрушевай харууhалдаг эхэ хонидой отара Хүрбын совхозой Хужарта гэжэ газарта үбэлжэдэг юм. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ эндэхи хонишод зуун эхэ хонин бүриhөө 90 хурьга түлжүүлхэ социалис уялгатай. Абаhан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула тус бригадын хонишод оролдосотойгоор ажаллажа гараа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Хабарай түл абалга эндэ үргэлжэлhөөр. Мүнөө 380 хурьган абтаад, hайнаар түлжүүлэгдэжэ байнхай. Цыренжап Балдандоржиев эндэ хонишоноор ажаллана.

Республикынгаа тогтоhоор 50 жэлэй ойн баярые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө Вахрушевай бригадын хонишод ехээр оролдоно.

Ц.-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Хори.

ҮТЭГЖҮҮЛХЭ, УҺАЛХА —ГОЛ ШУХАЛА

Тиисэ голнай уйтан. Горхоной хоёр хажуугаар эндэ тэндэ багахан гүбээнүүд, нугын соорхойнуудаар лэ гол сабшаламнай байдаг юм. Үндэр хада хабсагайнуудаар, хасуури, шэнэhэн модонуудаар хүреэлэгдэhэн хадаа hалхи шуурганhаа газарай хүрьhэн хамгаалагдаhан, ургасань балай доошолдоггүй. Нуга газарынь, бүгшэм дулаан, хабар эртэ хүрьhэниинь hайса гэдэгдэг юм. Хадаhаа саhанай уhан, hайрам ерэжэ, хабартаа шииг нойтоор газарнай дуталдадаггүй.

Жалгануудай уhаар шааяхаhаа урид hубаг ханаабуудые шэнэлжэ, хаалтануудыень бүхэлхэ, хонхор хотогорнуудта уhанай орожо, нуур болохогүйн тулада олон хаалтануудые хэжэ, добуун дээгүүр уhа заладагбди.

Газараа жэлдээ бага багаар шье нэгэ тээhээнь үтэгжүүлжэ байхын тулада наг шэбхэ гаргадагбди. Һайнаар саг соонь уhалаад, үтэгжүүлээд байхада, ногооной үндэhэн hайжаржа, хүрьhэниинь хүсэтэй болодог. Шэбхэ гээшэмнай баhа өөрын шанартай байдаг. Адуу малай шэбхэ шабааhа суглуулаад, мүн хабартаа үхэрэй ба хониной хото хорёо сэбэрлээд, тэрэниие сабшалан дээрэ гаргахада, эгээл үнэтэй үтэгжүүлгэ болодог.

Би хори гаран жэл соо сабшалан уhалжа, ногоо ургуулжа ябаhан хадаа, пенсидэ гараашье hаа, энэ ажлаа мүнөө орхёогүйб. Оролдоhонойнгоо аша туhые нюдөөрөө үзэхэдөө, урматай хүдэлхэш. Ган гасуурай болоо hаа, hанаа үнөөн болохош, сээжэ сэдьхэлээ хабшажа, hүни үдэргүй сабшалан дээрээ уhанай тарахыеынь хаража ябахаш. Даажа абаhан участогуудhаа зарим тэды үбhэн абтадаг гээшэ. Намда 4—5 нуга ольтирогууд даалгагданхай. Тэрээндээ ёhотой эзэн боложо шадаха хэрэгтэй. Хамта 35 га газар дээрэ уhан тарааагдана. Нэрлэн хэлэхэдэ, Хониной байра, Буруугай табсан, Жэлгэнэй-аман, Бухын-хэбтэшэ гэхэ мэтэ туд бүрээ 5—7—10 га газарнууд. Иимэ бага бага сабшаланда техникэ, трактор, машина хэрэглэхэ аргагүй. Харин шарга, тэргээр бүлүүр станци тээжэ ябаад, дуратай газартаа уhа бүлэжэ гаргахаш. Хабар болоходо, Тиисэ горхон хоёр эрьсэрээ туласа халидаг. Тэрээгээр уhалхада зарим газарhаа гектарай 15—26 хүрэтэр центнер үбhэн гарадаг юм. Нёдондо 35 га газарhаань 512 центнер үбhэн хуряагдаа hэн.

Намарынь колхоз намда буханuудые харахыем даалгадаг. Тэдээнээ hайнаар эдеэлүүлжэ хүсэ тэнхээень hайн байлгаха, таргалуулха гэжэ оролдодогби. Үбэлэй hүниин утада гарайнгаа узүүртэ энэ тэрэ юумэ шэмхэлжэ hуухаш даа. Үбhэшэдэйнгөө бариха аса, тармуур эртээнhээ бэлдээд абахаш. Мүнөө 30 тармуур хэжэ бэлдэнхэйб, 7—8 хуhан асын модон хатаагдаа.

Хабарай урин дулаан эдэ үдэрнүүдтэ сабшалан дээрэ хэгдэхэ ажал ерэнхэй. Эгээл мүнөө сабшалан хадалангаа hайса уhалжа, ургасыень дээшэлүүлхэ гэжэ ехэ оролдолго гаргагдана. Сабшалан дээрээ уhа тараалгаяа май, июнь hарануудта ябуулжа, газараа нэгэ жэгдэ шиигтэй байлгаха гэжэ оролдоноб.

Өөрынгөө hанаанда нёдондонойхиhоо бага бэшэ үбhэ ургуулжа абаха бэзэб гэжэ бодогшоб.

Л. УБУШЕЕВ,
Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой луговод.

Шэнэ газар элдүүрилгэ

ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭХЭ ДҮТЭЛӨӨ

Манай колхоздо үргэлжэдэнь ехээр хахалжархихаар шэнэ газар үгы юм. Гол түлэб тараалангай заха, хярхаг, урдань орхигдоhон газар, тэндэ дүтэ байhан бэлшээри бага зэргэ хахалжа, хамта 250 гектар шэнэ газар элдүүрилхэ түсэбтэй hэмди.

Мүнөө бүхыдөө 200 гектар шэнэ газар хахалагдаад, тэрэнэй ехэнхидэнь шэнинсэ таригданхай. Хахалагдаhан үлөөшэ газартань зелёнко таригдаха юм. Июниин тэн болотор үшөө 70 гектар шэнэ газар хахалагдаха байна.

Шэнэ газар хахалалгада дүршэл ехэтэй трактористнар Гармажап Ачитуева, Борис Турпанов, Виктор Буерачный, Болот Жугдуров гэгшэд онсо шалгарна. Эдэнэр газар хахалхадаа, халаанайнгаа даабари ходо дүүргэдэг.

Ж. ВАНКЕЕВ,
Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тус колхоздо шэнэ газар ехээр хахалhан түрүү механизаторнуудай нэгэн Борис Бубеев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН

Владимир Тихонов (зураг дээрэ) 8-дахи класс дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр электрогагнууршанай курсада hураhан юм. Мүнөө тэрэ гурбадахи разрядтай гагнууршанай мэргэжэлтэй болоод, 2-дохи СМУ-гай Владимир Васильевич Гончаровой даадаг түрүү бригадада ажаллана. Барилгын түмэр армагуудые тэрэ түргэнөөр, шанар hайнтайгаар хабсаруулжа hураа. Иигэжэ бригадынгаа түсэбтэ даабаряа саг болзортонь дүүргэхэ хэрэгтэ залуу гагнууршан нилээд ехэ хубитаяа оруулна. Мүнөө Владимирай ажалладаг бригада социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Владимир Тихонов халаанайнгаа даабарине 140 процент дүүргэнэ. Тэрэ хүдэлмэришэн залуушуулай hургуулиин 9-дэхи класста hурана.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Ойн баярай нэрэ-зэргэдэ хүртэхын түлөө

БАРИЛГАШАД МҮРЫСЭНЭ

Репортаж

Һүүлэй хэдэн жэл соо Улаан-Үдын Октябрьска райондо ехэ барилга хэгдэhэн, хэгдэжэшье байна. Шэнэ үйлсэнүүд, кварталнууд эндэ бии болонхой. Мүнөө 19-хи, 20-хи кварталнуудта байрын шэнэ гэрнүүд, сад-яслиин, hургуулиин байшангууд олоор баригдана. Барилга-хабсаралгын 1-хи управлениин бригадир, Социалис Ажалай Герой Б. А. Полторацкиин шулуушад мүнөө 20-хи кварталда дунда hургуулиин байшан барижа байна. Энэ байшангай торхые июниин 25-да дүүргэжэ, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо ажалай бэлэг болгон бариха зорилго табяад, унаhан малгайгаа абаха сүлөөгүй хүдэлнэ.

Никифор Тимофеевич Степановай даадаг бригадын шулуушад Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэрэй орохо хамтын байрын торхо 19-дэхи кварталда бодхооно. Эдэнэр энэ барилгаяа июниин 20-до дүүргэхээр социалис уялга абаа hэн. Энэ хараа зорилгонуудаа бэелүүлхын тула габшагай шангаар хүдэлнэ. Халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэжэ, hайн шанартайгаар барилга хэхын түлөө барилгашан бүхэн оролдоно.

Буряадай барилгын управлениин 1-хи СМУ-гай барилгашад үдэр хоногуудай ошохо тума бүри габшагайгаар хүдэлнэ.

Үдын сайлалгын урдахана Никифор Тимофеевич Степановай бригадын шулуушадай хүдэлжэ байhан участогта хүрэжэ ерэбэбди. Шулуушад шэнэ байшангай табадахи дабхарай хана бодхоожо байба. Үндэр, задарюун бэетэй, дүшөөд наhанай хүн бидэниие угтан, мэндэшэлбэ.

— Байгша оной декабрь hара соо энэ байшангай барилга эхилээ hэмди. Барилгаяа саг болзор соонь дүүргэхээр шиидэнхэйбди. Ехэнхи шулуушаднай халаанайнгаа даабари үлүүлэн дүүргэдэг, — гээд бригадир Н. Т. Степанов хургаяа даража байгаад, бэрхэ хүдэлмэришэдэйнгөө нэрэ обогыень дурдана.

Бригададань олон жэл хүдэлhэн, дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд олон. Зургаан шулуушад барилгашанай эгээл дээдэ 5-дахи, 8 шулуушан— 4-дэхи, бэшэниинь 3-дахи разрядтайнууд.

— Үндэр мэргэжэлтэй шулуушад түргэноор, hайнаар барилга хэжэ шададаг. Александр Алексеевич Караулов табадахи разрядтай юм. Намтай суг арбан табадахи жэлээ хүдэлнэ. Халаан соогоо 3,5— 4 кубометр хана баридаг. Бэрхэ шулуушадтаа эгээл харюусалгатай ажал даалгажа үгэнэб, — гэжэ Н. Т. Степанов хэлэжэ байгаа hэн.

Дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд ажалайнгаа бүтээсые ехээр дээшэлүүлжэ шадана. Тус бригадын бэрхэ шулуушад В. Н. Гранат, В. З. Трифонова, Г. Н. Доронина гэгшэд халаанайнгаа даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые халап абахые залуу шулуушадай оролдодогынь ехэ hайшаалтай.

Н. В. Хабалов, Г. Н. Максимов гэгшэд үнгэрhэн жэл Улаан-Үдын 7-дохи ГПТУ дүүргэhэн юм. Эдэнэр ажал хүдэлмэри хэхэ ехэ дуратай хүбүүд байшаба. Аха нүхэдэйнгөө лажа хүдэлхыень анхаралтайгаар харадаг, hайн юумыень халан абадаг hэн. Залуу шулуушадта хоёрдохи разряд олгогдоhон байгаа. Николай Хабалов бэшэнэйнгээ дундаhаа ходо шалгаржа, бригадирай үгэhэн даабари дүүргэhэн лэ байдаг.

— Николай оролдосотой хүдэлмэришэн, гартаа дүйтэй. Байтараа ёhотой шулуушан болохо байhандань этигэмээр. Техническэ мэргэжэлэй училищинуудые иимэ hайн бэлэдхэлтэйгээр дүүргэhэн хүдэлмэришэдэй бүри олоор барилгада ерэдэг hаань, hайн бэлэй,—гэжэ Н. Т. Степанов хөөрэнэ.

Тэрэ өөрөө хорёод шахуу жэл барилгада хүдэлнэ. Энэ саг соо Улаан-Үдэ хотынгоо үйлсэнүүдтэ нилээд олон байшан гэрнүүдые бодхоолсоhон намтартай. Тэрэнэй даадаг бригадын шулуушад үнгэрhэн жэлдэ 1310 үхибүүдэй hургуулиин, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой байшангуудые бариhан юм. Энэ бүхы барилгануудые hайн шанартайгаар, түргэнөөр барижа дүүргэhэн байна.

Никифор Тимофеевич Степанов ажал хүдэлмэри эмхидхэхэдээ бэрхэ хүн. Түрүү хүдэлмэришэдэй жэшээ дээрэ бэшэнээ hургаха гэжэ оролдодог. Хүдэлмэришэдтөө хашхарха, дээрэлхэхэ заншалгүй. Тиимэhээл хүдэлмэришэн бүхэн бэе бэеэ хүндэлдэг. Мүнөөдэр hайнаар хүдэлөө hаа, үглөөдэр бүри hайнаар хүдэлхэ гэжэ эрмэлзэдэг. Н. Т. Степанов олон жэлдэ барилгада хүдэлжэ байhанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаhан юм. Эдэнэр юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхээр социалис уялга абаhан. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэжэ, «Буряадай АССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ бригада» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын тула мүрысэнэ.

Байгша оной түрүүшын кварталай дүн согсолон гаргахада, тус бригадын шулуушад гурбадахи hуури эзэлhэн. Апрель hара соо 48.500 түхэригэй барилга хэхэ аад, 50 мянган түхэригэй барилга хээ. Бригадада ажалай журам эбдэhэн ушар гараагүй. Тиигэжэ тус бригадын шулуушад апрель hара соо алишье талаараа hайн үрэ дүн туйлажа, Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи СМУ-гай шулуушад соохоо эрхимлэжэ, дамжуулгын Улаан вымпелдэ хүртэhэн юм.

— Энэ вымпелээ алдахагүйн тула яhала оролдожо байнабди. Халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Үглөөнhөө хойшо 22 кубометр хана баряабди. Энэ хэбээрээ хүдэлжэ байгаа hаа, халаанайнгаа даабари 15 процентээр үлүүлэн дүүргэхэбди,— гэжэ Н. Т. Степанов хөөрэнэ.

Энэ бригадада коммунис ажалай нэрэ зэргэ олгогдоhон. Эдэнэр мүнөө бэрхэ шулуушан, Социалис Ажалай Герой Б. А. Полторацкиин бригадатай мүрысэнэ. Апрель hара соо энэ бригадые ахижа гараад, май соо баhал hайнаар хүдэлөө.

— Мүнөө сайлалгын үедэ Б. А. Полторацкий ерэхэ юм hэн. Манай шулуушадай ажалые ехэл наринаар шалгадаг. Бидэшье харюудань тиимэ эрилтэ табидаг заншалтайбди, — гэжэ Н. Т. Степанов хэлэнэ.

Барилгашад сүлөөгүйхэн хүдэлжэл байна. Эдэнэр түрүү hууриа алдахагүй бэзэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Буряадай АССР-эй түлишын промышленностиин управлениин ажахынуудай дундаhаа Дээдэ-Үдын леспромхозой коллектив эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр байгша оной нэгэдэхи кварталай даабариhаа гадуур 600 кубометр модо бэлэдхэhэн юм. Тус леспромхозой модо бэлэдхэдэг Михайловкын участогай коллектив техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, халаан бүринтгөө даабари холо үлүүлэн дүүргэнэ. М. Д. Михайлов, М. И. Терентьев гэгшэдэй даадаг бригаданууд жэлэй эхинhээ хойшо социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Леспромхоз таба hарынгаа даабари мүн лэ үлүүлэн дүүргэбэ. Хүдэлмэришэдынь июнь hара соо бүри эршэмтэйгээр ажаллажа, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн hайндэрые ажалай шэнэ бэлэгээр угтахань.

Б. ЛАЙДАПОВ.

Хори.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

НЭРЭ ХҮНДЭ, ҮНДЭР ХАРЮУСАЛГА

Манай областной партийна организацида партийна документнүүдэй hэлгэлтэ эхилhээр гурбан hара үнгэрбэ. Энэ үедэ дүрбэ мянга гаран коммунистнуудта В. И. Ленинэй дүрэ зурагтай партийна шэнэ биледүүд барюулагдаба.

Партийна билет абалга хүнэй ажабайдалда тон ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг болодог. Ажаhууhанаа, хэhэн бүтээhэнээ тэрэ дахинаа хаража үзэдэг, партиин гэшүүн байhанаараа омогорхожо, өөрынгөө үндэр уялга, харюусалгые мэдэрдэг гээшэ.

Партийна билетдэ мүнхэлэгдэhэн манай партиие байгуулагша В. И. Ленинэй дүрэ зураг. «Парти хадаа манай үе сагай ухаан бодол, нэрэ хүндэ, арюун сэдьхэл» гэhэн тэрэнэй далита үгэнүүд шэнэ коммунис общество байгуулхын түлөө тэмсэлдэ коммунистнуудай хүндэтэй, харюусалгатай уялгатай байhаниинь дахинаа hануулна.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ [illegible] эдхэл, hэлгэлгэ коммунистнуудай ажалай болон политическэ эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлгэдэ тон ехээр нүлөөлhэн, нүлөөлжэшье байна. Материальна үйлэдбэриин бүхы участогуудта тэдэнэй эмхидхэхы үүргэнь элитэ харагдана.

Партийна шэнэ биледүүдые нэн түрүүн үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ, партиин ветерануудта барюулха hайн ёho заншал дэлгэрэнхэй.

Ленинэй ордето локомотив-вагон заhабарилгын заводой партийна организацида энэ үндэр нэрэ хүндэдэ Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, токарь Б. З. Поздеев, заводой цехэй начальник, Социалис Ажалай Герой А. Н. Оширов гэгшэд хүртэhэн байна. Сэлэнгын аймагта партийна шэнэ биледүүд «Гусиноозерская» шахтын мэдээжэ нүүрhэшэд — Социалис Ажалай Герой Г. Д. Тучинов, Ленинэй орденой кавалер П. В. Балалаешников, Октябриин революциин орденой кавалер П. Н. Коновалов гэгшэдтэ эгээн түрүүн барюулагдаа.

Партиин Железнодорожно райкомдо партийна шэнэ билет прибор бүтээлгын заводой хүдэлмэришэн Л. Э. Бизьяевада түрүүшын ээлжээндэ барюулагдаба. Энэ нүхэрнай коммунис ажалай ударник, халаан бүриингөө даабари 150—160 процент дүүргэдэг, нииты хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададсадаг, участогай партгруппоргоор hунгагданхай юм.

Хүдөөгэй коммунистнуудай дундаhаа түрүүшын ээлжээндэ партийна шэнэ билет үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ, жэлhээ жэлдэ ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалта туйладаг нүхэдтэ барюулагдаба. Баргажанай аймагта иимэ эрхэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон, Ленинэй орденой кавалер О. Э. Сангадиева, тус колхозой мэдээжэ hаалишан Ц. Г. Дашиева гэгшэдтэ олгогдоhон байгаа. Яруунын аймагта Яруунын совхозой ахалагша хонишон, Октябриин революциин орденой кавалер Ц. Д. Бадмаев иимэ эрхэдэ хүртөө.

Партийна шэнэ билет түрүүлэн абагшадай дунда партиин ветеранууд олон. Тэдэнэй дундаhаа 1917 оной ноябрь hараhаа партиин гэшүүн П. Н. Бураев, 1920 онhоо КПСС-эй гэшүүн А. И. Спирин, Ленинскэ уряалаар партитай хуби заяагаа холбогшод Т. Н. Дычко, Д. П. Масалов, граждан дайнай жэлнүүдтэ, 20-ёод онуудта партида ороhон М. П. Дряхлов, А. В. Морозов, Е. А. Широких-Полянская болон бусадые нэрлэжэ болоно.

В. И. Ленинэй дүрэ зурагтай партийна шэнэ билет абахадаа, ленинскэ партиин гэшүүнэй нэрэ зэргые үндэр дээрэ үргэжэ ябахабди, арад зондоо үнэн сэхээр алба хэхэбди, коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ үгэхэбди гэжэ коммунистнууд мэдүүлнэ.

Прибор бүтээлгын заводой мастер В. А. Шаров партийна шэнэ билет абажа байхадаа иигэжэ мэдүүлээ hэн: «Партийна шэнэ билет намайе, коммунистые, олон юумэндэ уялгална гэжэ би hайн мэдэрнэб. Минии хүтэлбэрилдэг участок «СССР-эй профсоюзуудай XV съездын нэрэмжэтэ» гэhэн нэрэ зэргэтэй юм. Участогаймнай коллектив табан жэлэй түсэб 4,5 жэлдэ дүүргэхэ гэhэн уялгатай. Энэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэбди гэжэ найдуулнаб».

«Би залуу коммунист хүмби. Зүрхэ, сэдьхэлээ хүдэлгэн В. И. Ленинэй дүрэ зурагтай шэнэ билет абабаб. Минии ажабайдалда тон ехэ энэ событида үнинhөө бэлдэжэ эхилээ hэм. Партийна документнүүдэй hэлгэлтэ болохонь гэжэ дуулан сасуугаа халаанайнгаа даабари 6,5 часта дүүргэхэб гэжэ үгэеэ үгэhэн байнаб. Энэ уялгаяа дүүргэжэ ябанаб гэжэ мүнөө баяртайгаар мэдүүлнэб. Зүгөөр энээгээрээ hанаагаа амархагүйб, бүри ехэ амжалта туйлахын түлөө, табан жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ хубитаяа оруулжа, коммунистын үндэр нэрэ зэргые харюулха гэжэ бүхы хүсэ шадалаараа оролдохоб» гэжэ Улаан-Үдын ноohо угаадаг фабрикын сортировщигуудай бригадир В. Ф. Дмитриева мэдүүлhэн байна.

Байгша оной малай үбэлжэлгэ бэрхэтэйгээр үнгэрөө. Тэжээл дуталдаа, хүйтэн удаан хабар болоо. Тиигэбэшье дүй дүршэлтэй малшад эдэ бэрхэшээлнүүдые дабажа, ажалдаа hайн амжалта туйлаhан байха юм. Эндэшье коммунистнууд оролдосото ажалай жэшээ харуулhан байна. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой хонишон коммунист Д. Е. Сидоров байгша ондо зуун эхэ хонин бүриhөө 102 хурьга абаад түлжүүлжэ байна. Энэмнай эндэхи эрхэ байдалда hайн үрэ дүн болохо юм. Зүгөөр туйлаhанаараа коммунист hанаагаа амарнагүй. «Нэгэшье хони, хурьга гарзалуулхагүйб, ажахы соогоо эгээн лэ хямда үнэ сэнтэй ноohо абаха зорилготойб» гэжэ нүхэр Сидоров шэнэ билет абахадаа хэлэбэ.

Бага гаргашатайгаар ехэ, hайн шанартай продукци үйлэдбэрилхын түлөө тэмсэлые коммунистнууд хаа хаанагүй толгойлно.

— Хабарай тарилгые богонихон болзорто, hайн шанартайгаар, агротехническэ эрилтэнүүдые хүсэд баримталан үнгэргэхэhөө ондоо шухала зорилго маанад, механизаторнуудай, нэн түрүүндэ коммунистнуудай үмэнэ мүнөө үгы байна, — гэжэ Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизатор Самьяев партийна шэнэ билет барюулхадань хэлэбэ. — Үдэр бүриингөө даабари 125—130 процент дүүргэжэ ябахаб.

Хэлэhэн үгэдөө нүхэр Самьяев хүрэжэ шадаа. Тиимэшье байха ёhотой. Партийна шэнэ билет абахадаа, коммунист хүн түрүү үүргэеэ, КПСС-эй Уставай эрилтые дахинаа hанана, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхые, харуулхые оролдоно бшуу.

Иимэ жэшээнүүд олон. Энэшье ойлгосотой. Коммунист бүхэн Ленинэй партиин гэшүүнэй үндэр нэрэ зэргые харюулха, хаанашье, ямаршье ажалда бусадта жэшээ харуулжа ябахые хүсэнэ ха юм.

Гадна партийна шэнэ билет абагшад манай партида баяр баясхалан хүргэнэ, тэрэнэй дотоодын ба гадаадын политикые бүримүhэн дэмжэнэ, халуунаар hайшаана. «Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэдэг, энэ тэмсэлэй манлайда ябадаг, тэрэниие хүтэлбэрилдэг партиин гэшүүн байhанаараа омогорхоноб» гэжэ «Гусиноозерская» шахтын проходчик, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаададагша, Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер В. И. Чумаков хэлэнэ.

Республикын ажалшад, бүхы коммунистнууд Бурядай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойе баяр баясхалантайгаар тэмдэглэхээ бэлдэжэ байна. Имагтал коммунис партиин Ленинскэ национальна политикын илан мандаhанай, КПСС-эй Центральна Комитедэй, Совет правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын ашаар, совет арадай, нэн түрүүндэ агууехэ ород арадай туhаламжын ашаар урдань хаанта Россин дарлагданги, гээгдэнги хизаар байhан Буряад орон мүнөө хүгжэнги промышленностьтай, оньhожоруулагдаhан хүдөө ажахытай, hалбаран хүгжэhэн культуратай автономито Совет Социалис Республика болонхой.

Алдарта ойдоо бэлдэжэ байхадаа, республикын ажалшадай, коммунистнуудай бодожо, hанажа ябаhаниие партийна шэнэ билет абаха үедөө, 1925 онhоо партиин гэшүүн Н. А. Князева тон зүб тодорхойлоо гэжэ hанагдана.

— Минии партида ороходо, манай республика hаяхан лэ тогтоогдоод байгаа, партиин зэргэдэ буряад эхэнэрнүүд нэгэ-хоёр гэхэ гү, тон үсөөн. Совет засагай ашаар би медицинын дээдэ эрдэмтэй болоод, бүхы наhаяа врачаар ажаллааб. В. И. Ленинэй дүрэ зурагтай партийна шэнэ билет мүнөөдэр абажа байхадаа, буряад эхэнэрнүүдтэ эрдэм ном үзэхэ, элдэб мэргэжэл олохо хэрэгтэнь бүхы арга боломжо олгоhондонь, али болохоор туhалhандань манай партиин Центральна Комитедтэ, Совет правительствада үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэб. Мүнөөшье пенсидэ байхадаа, нам тухай анхаржа байhаниинь мэдэрнэб. Партиин анхаралда харюу болгон залуу үетэниие хүмүүжүүлгэдэ, ниитын ажабайдалда шадал соогоо хабаадалсаха хүсэлэнтэйб, — гэжэ тэрэ сэдьхэлээ хүдэлгэн хэлэhэн байна.

Партийна шэнэ билет абаха үедөө коммунистнууд Ленинскэ партиин гэшүүнэй нэрэ зэргэ үндэр дээрэ үргэжэ ябаха, партиин ба арадай хэрэгтэ үнэн сэхээр алба хэхээр бэлэн байhан тухайгаа мэдүүлхынгээ хажуугаар, үйлэдбэридэ, эмхи зургаануудай ажалда бии байhан дутагдалнуудые тэмдэглэнэ, тэдэниие усадхаха тушаа өөhэдынгөө hанамжа дурадхалнуудые хэлэнэ.

Жэшээнь, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай коммунистнууд ажалай эрхэ байдал hайжаруулха, авиационно заводойхид зарим цехүүдтэ ажал ехэтэй хүдэлмэри оньhожоруулха тухай hанамжа оруулhан байха. Худалдаа наймаа hайжаруулха, городой транспортын хүдэлмэри гуримшуулха тушаа олон дурадхалнуудые Железнодорожно районой коммунистнууд оруулаа.

Мүн партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ бэлэдхэлэй, партийна шэнэ биледүүдые барюулха үедэ зарим коммунистнуудташье шүүмжэлхы ажаглалта хэгдэhэн байха. Гол түлэб жаяг журам, марксистско-ленинскэ hуралсал, ниитын хүдэлмэридэ хабаадалга тухайнь хэгдээ.

Коммунистнуудтай хөөрэлдэхэдэ ороhон hанамжа дурадхалнуудынь партиин райкомуудта согсологдожо, эдээн тушаа шухала хэмжээнүүд абтана. Энэ талаар гуримтай бологдожо байна. Жэшээнь, авиационно заводой партком долоон хоног бүридэ эдэ дурадхалнуудые согсолжо, ямар хэмжээ абахыень ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ, партийна эхин организацинуудта зүбшэл үгэнэ. КПСС-эй Кабанскын райком партийна документнүүдые hэлгэжэ эхилhээр 15 хоногой үнгэрөөд байхада, тэрэнэй түрүүшын дүн бюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэбэ.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэ парти доторой хүдэлмэри hайжаруулгада ехээр нүлөөлнэ. Партийна организацинуудта коммунистнуудта шанга эрилтэ табигдадаг болоо, тэдэнэй үүргэ, харюусалга дээшэлээ. Коммунистнуудай суглаанда партийна ажабайдалай, үйлэдбэриин шухала асуудалнууд табигдана, партийна даабари хубаарилга, тэдэнэй дүүргэлтын хойноhоо хиналта hайжаржа байна.

Партийна документнүүдэй hэлгэлгын үедэ коммунистнуудай политическэ ба ажалай эдэбхи улам хүгжөөхэ, үйлэдбэридэхи нүлөөгөө саашадань дээшэлүүлхэ, юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй түсэб даабари болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ үргэн олониитые элсүүлхэ гээшэ партийна эхин организацинуудай шухала зорилго болоно.

В. ОРЛОВ,
КПСС-эй обкомой инструктор.

Партиин райкомуудай пленумуудhээ

ХАЛУУНААР hАЙШААН ДЭМЖЭН

ХЯАГТА. КПСС-эй XXIV съездын зохеоhон эб найрамдалай Программа бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар партиин Центральна Комитедэй, Совет правительствын туйлажа байhан амжалтанууд Хяагтын коммунистнуудай, бүхы ажалшадай сэдьхэл зүрхэндэ омогорхол түрүүлнэ, баяр баясхалантайгаар угтагдана. Коммунис партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй гадаадын политическэ ажал ябуулгые аймагай бүхы ажалшад халуунаар hайшаажа, дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түшэг тулгуури болохо социалис оронойнгоо экономическэ хүсэ шадал бүри бэхижүүлхын түлөө оролдохо байhанаа мэдүүлнэ.

Энээн тухай hаяхан боложо үнгэрhэн КПСС-эй райкомой пленумдэ хабаадагшад хэлээ.

«КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын ажал ябуулга тухай» асуудал зүбшэн хэлсэhэн КПСС-эй Центральна Комитедэй апрелиин (1973 оной) Пленумэй дүнгүүд ба аймагай партийна организацинин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Тус асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаhан КПСС-эй райкомой секретарь П. Е. Белозеров, Хүдэриин совхозой директор В. Г. Жамсаев, Хяагтын ээрэлгын-трикотажна фабрикын директор П. П. Виноградов, Мөөрөөшын совхозой ахалагша хонишон Б. Ж. Тодорхоева, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Л. Г. Фирсова, партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Е. Ф. Елизов болон бусад КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй дүнгүүдые hайшаан дэмжэхэ зуураа, Пленумэй абаhан шиидхэбэринүүдэй политическэ, теоретическэ угаа ехэ удха шанартай байhаниие тэмдэглэбэ. Партиин Центральна Комитедэй, тэрэнэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй уласхоорондын ажал ябуулга совет арадай, бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы ажалша зоной аша туhада, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ зорюулагдана. Энэ политикань манай арадта амгалаар ажаллаха, коммунис байгуулалтынгаа түсэб даабари бэелүүлхэ эрхэ нүхэсэл, арга боломжо олгоно, ажалай шэнэ амжалтада зоригжуулна.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые hайшааhан, халуунаар дэмжэhэн тогтоол пленум дээрэ абтаба. Партиин Центральна Комитедэй ленинскэ гадаадын политикые, КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые үргэн олониитэдэ тайлбарилан ойлгуулха зорилго партийна эхин организацинуудай үмэнэ табигдаба. Гадна табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тулада социалис мүрысөө бүри үргэн дэлисэтэй, хүсэтэй болгохо эрилтэ тогтоол соо партийна организацинуудта табигдаа.

* * *

ХЭЖЭНГЭ. Партиин райкомой ээлжээтэ пленум болоо. «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын ажал ябуулга тухай» асуудал зүбшэн хэлсэhэн КПСС-эй Центральна Комитедэй апрелиин (1973 оной) Пленумэй дүнгүүд ба аймагай партийна организацинин зорилгонууд гэhэн асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Пленум дээрэ үгэ хэлэhэн партиин обкомой бюрогой гэшүүн, Буряадай облпрофсоведэй түрүүлэгшэ Л. С. Асеев, Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь Г. З. Бальжиров, Ермаковско ГРП-гэй парторганизациин секретарь Г. С. Мальцева, Хүртэйн леспромхозой директор Д. В. Волков, Хэжэнгын дунда hургуулиин hуралсалай таhагые даагша А. Л. Жарикова, Худанай совхозой директор Ц. Н. Лодоев, КПСС-эй райкомой секретарь А. Б. Раднаев, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй районно отделениие эрхилэгшэ Д. Б. Цыренжапов, «50 лет Октября» совхозой парткомой секретарь Г. С. Сангадиев гэгшэд КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые аймагай коммунистнууд, бүхы ажалшад халуунаар hайшаажа, нэгэн дуугаар дэмжэнэ гэжэ тэмдэглэбэ.

КПСС-эй XXIV съездын хараалhан эб найрамдалай Программа бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада партиин Центральна Комитет, тэрэнэй Политбюро, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев ехэ хүдэлмэри ябуулна, али болохо хэмжээнүүдые абана. Аха дүү социалис гүрэнүүдтэй хани барисаамнай бэхижэнэ, капиталис гүрэнүүдтэй, Ази, Африкын, Латиин Америкын олон орнуудтай худалдаа наймаанай, экономическа холбоо барисаан үргэдэнэ. Эдэ бүгэдэ дэлхэй дээрэ эб най[...] хангаха хэрэгтэ, ажал[...] ной аша туhада зор[...] на.

Совет арадай [...] ажал эб найрамдала[...] тэ алба хэнэ, орон[...] экономическа, оборон[...] сэ шадал бэхижүүл[...] пленум дээрэ тэмдэг[...] Тиимэhээ КПСС-эй [...] Пленумэй шиидхэбэ[...] табан жэлэй гур[...] шиидхэхы жэлдэ [...] ажалаараа түсэбтэ [...] нуудые дүүргэхэ, [...] дүүргэхэ бата бэхи [...] hуури табиха гэhэн ур[...] аймагай ажалшада[...] политическэ болон [...] ехэ эдэбхи үүсхэбэ. [...] ажалшад эдэ үдэр[...] Буряадай АССР-эй [...] лэй ойн хүндэлэлдэ [...] социалис уялгануу[...] жалтатайгаар дүү[...] түлөө бүхы хүсэ [...] элсүүлнэ.

Партиин райкомой [...] баталан абаhан тогт[...] гоо КПСС-эй ЦК-гай [...] лиин Пленумэй дүн[...] бүримүhэн hайш[...] Пленумэй шиидхэбэр[...] тон ехэ политическ[...] тическэ удха шанар[...] hаниинь тэмдэглэнэ.

КПСС-эй райкомуудhаа мэдээсэнэ

ЭРХИМҮҮД — ПАРТИИН ЗЭРГЭДЭ

Захааминай аймагай промышленна предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай партийна эхин организацинууд зэргэеэ олошоруулха асуудалда ехэ анхарал табидаг болонхой. Энэ асуудалаар Санагын, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозуудай парторганизацинууд hайшаалтай хүдэлмэри ябуулна. hүүлэй жэлнүүдтэ ажалай олон түрүүшүүл партиин зэргэдэ абтаhан байна.

Цырен-Долгор Цындымаевна Борбеева Санагын совхоздо мал адуулагшаар хэдэн жэл соо хүдэлнэ. Тиигэхэ зуураа ажалдаа эрхим дүнгүүдые туйлажа, ажахын малшадай дундаhаа онсо шалгарна. Совхозой коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ мэдүүлгэнь харагдажа, тэрэниие КПСС-эй гэшүүндэ абаха гэhэн шиидхэбэри гаргагдаhан байгаа.

СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой партийна хамтын суглаан дээрэ залуу тракторист Санжай Дамдинович Самбуев КПСС-эй зэргэдэ нэгэн дуугаар абтаhан юм. Энэ нүхэр трактораа hайнаар ашаглажа, ажалай үндэр бүтээсэ туйлана.

Ц-Д. Ц. Борбеева, С. Д. Самбуев гэгшэдые КПСС-эй зэргэдэ абаха гэhэн коммунистнуудай хамтын суглаанай шиидхэбэри партиин райкомой hаяхан болоhон бюро дээрэ баталагдаhан байна.

ДҮНГҮҮДЫНЬ СОГСОЛОГДОБО

Газарай үрэжэл hайжаруулха габшагай хоёр hарын туршада аймагай колхоз болон совхозуудта ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдаhан байгаа. Тэрэнэй ямараар бэелүүлэгдэhэн тухай асуудал КПСС-эй райкомой бюро дээрэ харагдаба.

Сабшалангай, тарялангай газар дээрэ хоёр hарын туршада хамтадаа 43400 тонно наг шэбхэ таргагдаха түсэбтэй hэн. Тэрэнь 1050 тонноор үлүүлэн дүүргэгдээ. Сабшалан дээрэ 24556 тонно наг шэбхэ гаргагдаба. Тиихэдэ 687 гектар сабшалан үтэгжүүлэгдээ.

Габшагай хоёр hарын туршада 100 мянга гаран hургааг отологдожо, хэдэн мянгаад гектар сабшалан, тарялан хоёологдоhон байна. hайжаруулагдаhан бэлшээринүүдые эмхидхэхэ, сабшалангай хүрьhэ борнойлхо, hөөг бургааhа, шулуусынь сэбэрлэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Аймагай ажахы бүхэндэ оньhожоруулагдамал лугомелиоративна отрядууд эмхидхэгдэжэ, габшагай хоёр hарын үедэ нилээд ехэ юумэ бүтээгээ.

Ф. ДУДАРЕЕВ,
КПСС-эй Захааминай райкомой таhагые даагша.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Улаан-Үдын түмэр замай отделениин коллектив Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе амжалтатайгаар угтажа байна. Мүнөө жэлэй түрүүшын 4 hарын туршада тус коллектив жэгдэ hайнаар хүдэлөө. «Улаан-Үдэ — Горхон» гэжэ электропоездын проводнигууд Ульяна Васильевна Жарихина, Валентина Федоровна Евдович гэгшэд hүүлэй үдэрнүүдтэ hайнаар ажаллажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электропоездын проводник В. Ф. Евдович ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Петр Булатович Чагдуров Хяагтын совхозой дүй дүршэлтэй үхэршэдэй нэгэн. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ нүхэрнай Софья hамгантаяа харууhалжа байhан 200 үхэрэйнгөө тус бүриин шэгнүүрые сүүдхын 1100 граммаар нэмээhэн юм. Мүнөө үедэ Чагдуровтан 156 шахамал харууhална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Б. Чагдуров.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Түнхэнэй аймагай Түнхэнэй совхозой Могой горхоной фермын малшад ажалдаа амжалтатайгаар хүдэлжэ байнхай. Тэдэнэр Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, амжалтануудаа арьбадхана. Тэдэнэр зунай тунга ногоон дээрэ малнуудаа hайнаар бэлшээжэ, ашаг шэмыень бүри дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоно. Манай штатнабэшэ фотокорреспондент К. Габаевай зураг дээрэ энэ фермын түрүү тугалшан Дулма Бадмаевна Дондокова.

МҮРЫСӨӨ ЭМХИДХЭЖЭ ШАДАБАЛ

«Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтая» гэhэн уряа жэлэй эхинhээ Түнхэнэй аймагай малшад, таряашадай дунда дэлгэрээ hэн. Мүнөө бригада, участогууд, гүүртэ болон фермэнүүдэй хоорондо социалис мүрысөөн үнгэргэгдэнэ. hаалишад болон механизаторнууд дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абанхай. Аймагай партийна организаци социалис мүрысөө ударидаха, эмхидхэхэ талаар нилээд ехэ юумэ хэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Үнгэрэгшэ 1972 ондо сагай уларилай бирагүй байhаниинь бултанда мэдээжэ. Гэбэшье 1971 онтой сасуулбал, аймагаймнай ажалшад ажалдаа амжалта туйлажа шадаа. Энэниие гэршэлхын тула хэды жэшээ дурдая. Хэрбээ 1971 ондо аймаг доторнай оройдоо 21 hаалишан 2 мянган килограммhаа үлүү hү үнеэн бүриhөө hааhан байбал, үнгэрэгшэ жэлдэ 96 hаалишан энэ «шатые» дабажа гараа. Малшадай эршэтэй ажалай хүсөөр гүрэндэ хүдөө ажахын продукци худалдаха түсэбүүдээ сүм дүүргэжэ шадаабди. «Восточные Саяны» колхозой кукузику ургуулдаг С. Б. Гомбоевой звено[...] гэшүүд үнгэрэгшэ жэлдэ гектар бүриhөө 835 центнер корнеплод суглуулhан байна. Энэ ажахын таряачан ажалай М. П. Леонтьевой хүтэлбэрилдэг бригада гектарай 17,5 центнер opooho хуряажа абаа hэн.

Байгша оной үнгэрhэн hарануудта мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды амжалтанууд туйлагдаа. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үетэй сасуулбал, эбэртэ мал 986 толгойгоор, хонид — 652, адуун — 166 толгойгоор олошороо.

«Маяк», «Сибиряк» колхозуудай, Саянай совхозой коллективүүд hайнаар ажаллаба. Эдэ ажахынууд үнгэрэгшэ жэлэй энэ үетэй сасуулбал, мяха үйлэдбэрилгэсэ 80 процентээр, худалдалгаяа — 86 процент хүрэтэр дээшэлүүлhэн байна. Үнеэн бүриhөө дунда зэргээр нэгэдэхи кварталай туршада 570 килограмм hүн hаагдаа. Энэмнай үнгэрэгшэ жэлэй нэгэдэхи кварталhаа дээгүүр дүн гээшэ.

Социалис мүрысөө эмхидхэхэдээ гээгдэжэ ябадаг хүдэлмэрилэгшэдые ажалай түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха, тэдэнэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ, түрүү дүй дүршэл олоной шадабари болгохо гэhэн зорилго урдаа табидаг байнабди.

Мүрысөөн арадай ажахые хүгжөөлгэдэ, ажалшадые хүмүүжүүлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ ёhотой гээд «Социалис мүрысөөнэй эмхидхэлые саашадань hайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо заагдаhан байдаг.

КПСС-эй райком болон аймагай «Соведэй гүйсэдком үшөө 1971 ондо социалис мүрысөөнэй дүрим бүхы талаhаань хаража үзөөд, моральна урмашуулгада горитой анхарал хандуулха гэжэ тогтооhон байгаа. Тэрэ тогтоолой ёhоор, «Алтан хоолос», «Алтан анзаhан» гэжэ дамжуулгын шангууд, дамжуулгын Улаан тугууд болон вымпелнүүд бии болонхой. Мүн тиихэдэ «мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэhэн нэрэ зэргын түлөө тэмсэгшэдэй тоо нилээд олошороо. Гэхэтэй хамта мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо мэдээжэ болгохо хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаhан байна.

Opooho таряа ехээр хуряаха, гектар бүриhөө ургасын гарасые дээшэлүүлхэ, бусадшье ургамал ехээр хуряаха гэhэн зорилго хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдана гээшэ. Ушар тиимэhээ манай аймагай механизаторнууд оньhон техникээ hайнаар заhабарилжа, хабарай тарилгадаа hайнаар бэлдэхын түлөө социалис мүрысөө үүсхээ hэн. Энэ үүсхэлыень республикын бусад аймагуудай механизаторнууд үргэнөөр дэмжээ бэлэй.

Хүнүүдые hайн hайхан сэдьхэлhээ ажаллажа hургаха, тэдэниие ажалдаа амжалта туйлахаар зоригжуулха, [...] уламжалан, түсэбтэ та[...] лэй гурбадахи, шиидха[...] лэй даабаринуудые болз[...] урид дүүргэхэ арга ол[...] hэн зорилгые манай [...] партийна организаци [...] нэ. Энэ зорилгоёо а[...] тайгаар бэелүүлхын ту[...] сурталай, ниитэ-полит[...] хүдэлмэриин бүхы арг[...] сэгүүдые хэрэглэнэбди. [...] шээлхэдэ, колхоз болон [...] зуудай хоорондо, со[...] мүрысөөн хэгдэдэг. [...] мүрысөөн тухай хэлсэ[...] лагданхай, тэрэнэй [...] тые шалгадаг, [...] дүнгүүд саг дарыдаа га[...] даг. Саянай, Түнхэнэй [...] зуудай, Ленинэй нэрэм[...] «Маяк» колхозуудай па[...] организацинууд энэ [...] ажал хүдэлмэреэ hайн[...] хидхэнхэй.

«1972—1973 онуу[...] лэй сагта мал ажала[...] дуктнуудые үйлэдб[...] бэлэдхэхэ талаар ма[...] дунда бүхэсоюзна социа[...] рысөө дэлгэрүүлхэ [...] КПСС-эй ЦК-гай, [...] Министрнүүдэй [...] ВЦСПС-эй тогтоол ма[...] магай ажалшадай дунд[...] хол үүсхээ.

Жэшээлхэдэ, «Маяк» [...] хозой ажалшад апрели[...] да гүрэндэ мяха худал[...] хад жэлэйнгээ түсэб [...] «Восточные Саяны» ко[...] hаалишад Д. Ж. Дар[...] Д. Д. Плашникова гэгш[...] ша оной дүрбэн hара со[...] бүриhөө 1200—1300 [...] грамм hү hаажа ту[...] байна. Малшадай дунд[...] алис мүрысөөнэй h[...] эмхидхэгдэhэн газарта [...] эрхим дүнгүүд туй[...] гэжэ тэмдэглэхэ шух[...]

Мүнөө манай [...] ажалшад Буряадай А[...] байгуулагдаhаар 50 жэ[...] нэрэтэй түрэтэйгөөр [...] түлөө бүгэдэ арадай [...] мүрысөөндэ оролсоод, [...] ригтойгоор ажаллаж[...] хай.

В. ПАХАХИ[...]
КПСС-эй Түн[...] райкомой секре[...]

ХОНИШОД ХЭЛЭhЭНДЭЭ ХҮРЭБЭ

Уланай колхоз хони үсхэбэрилдэг томохон ажахынуудай нэгэн юм. Үнгэрэгшэ жэлэй дүн гаргахада, мал ажалhаа абтаhан бүхы олзын 42,1 процент хонин ажалhаа абтаhан байна. Колхозой правлени, партком хамтынгаа hүрэг малай тоое бүри олошоруулха. тэрэнэй үүлтэр hайжаруулха хэрэгтэ ехэхэн анхарал табидаг гэжэ эндэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Ажахын бэрхэ малшадай нэгэн Павел Тыхеевич Бубеев 1-дэхи классай 595 хони харууhална. Нүхэр Эрдынеев зуhаг хонидой отарые даажа абанхай.

Урдаа табиhан зорилгоёо дүүргэхын тула ажахын малшан бүхэн ажалаа эмхи гуримтайгаар ябуулхые оролдодог болонхой. Үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түл абалгын халуун хаhые эмхи гуримтайгаар үнгэргэhэнэй ашаар тус ажахы зуун эхэ хонин бүриhөө 103,5 хурьга абаа. Эхэ хонидой 7 бригадын 6-ниинь зуун хонин бүриhөө 100, тэрэнhээшье дээшэ хурьга абаад, hайнаар түлжүүлжэ байна.

Хурьгадые эхэhээнь эртэ таhалжа, хонидоо зунай шэмэтэй ногоондо бэлшээн таргалуулжа, үрэжүүлгын хүдэлмэриие үсөөхэн үдэрэй туршада hайн шанартайгаар дүүргэhэнэй ашаар Уланай хонишод иимэ hайн үрэ дүн туйлажа шадаа бшуу. Ажахын мэргэжэлтэд хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэридэ гол анхаралаа табидаг, техник-үрэжүүлэгшэдтэ саг зуура зохисотой зүбшөөл үгэдэг байна. Техник-үрэжүүлэгшэд энэ харюусалгатай хүдэлмэриеэ hара шахуу сагта дүүргэhэн юм.

Уланай колхозой хонишод абаhан социалис уялгаяа [...] тэй солотойгоор дүүргэбэ. [...] дэнэр абаhан түл түү[...] эхэhээнь таhалха үе бо[...] hайнаар харууhалжа то[...] гохо зорилго урдаа таби[...] юм.

Г. ЛАМУЕВ.
Баргажанай аймаг.

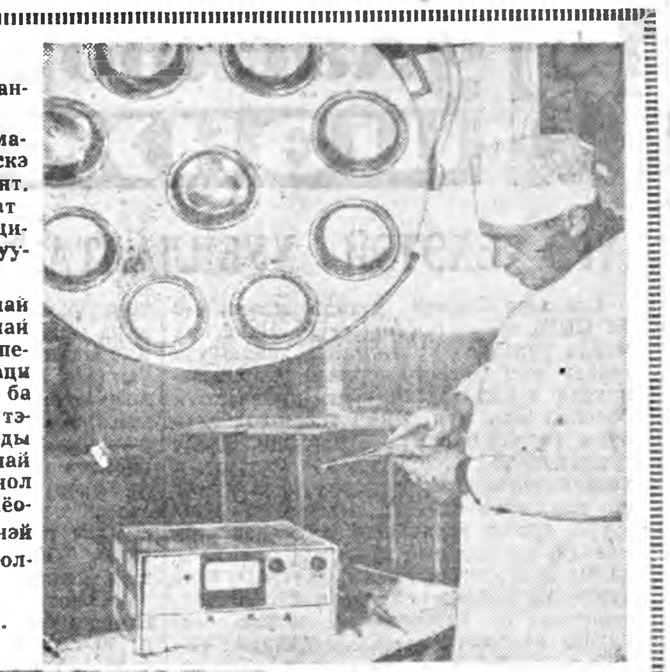

ЭЛЕКТРОННО БИБЛИОГРАФ

Химическэ машина бүтээлгын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын ба конструкторска институдай Пензэ городтохи таһагай техническэ библиотекэдэ 130 мянган номууд тоологдодог. Эндэ библиографай хэхэ хүдэлмэри «Урал-11» гэжэ электронно-тоололгын машинада даалгагданхай. Өөрынгөө уялгые энэ машина амжалтатайгаар дүүргэнэ. Ямар нэгэн асуудалаар библиотекэ соо бии байгаа номууд тухай мэдээнүүдые абаад энэ машина номуудай, журналнуудай ба статьянуудай гаршагуудһаа гол үгэнүүдынь илгаад, тэдэнээ гуримшуулдаг, алфавидай ёһоор һубарюулан табидаг, тиигээд нэгэ хэдыхэн секунда соо библиографиин справочник бэлэн болгоодхидог юм.

(ТАСС-ай корр.).

Пензэ.

1972 оной Гүрэнэй шангай лауреадууд.

Москвагай Н. Э. Бауманай нэрэмжэтэ техническэ дээдэ училищиин доцент, техникын эрдэмэй кандидат Владимир Иванович Лощилов энэ зураг дээрэ харуулагдана.

Хүнэй яһанай хухарһанай һүүлээр ультра-абяанай ашаар яһа холбохо, ортопединн ба торакальна операци хэхэ, яһанай үбшэлхэдэ ба гэмтэхэдэ бүрилдүүлхэ, тэрэшэлэн биологическа амиды тканьнуудые ультра-абяанай туһаламжаар отолхо онол аргануудые клиникэдэ зохёоһоной, мүн хэрэглэһэнэй түлөө энэ шан тэрээндэ олгогдоһон байгаа.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺАРЫЕ ХАЙШАН ГЭЖЭ ШЭНЖЭЛХЭБ?

Һара дээрэхи Туяата Далайн урда зүгтэ замбуулинай «Аполлон-17» гэжэ американ онгосын кабинын бурьюулһан һарын тооһоной һаял хэбтээд байхада тэрэл Далайн зүүн «эрьедэ» «Луна-21» гэжэ совет автомат станцнин гэшхүүрээр «Луноход-2» һолжорон буугаа һэн.

Һарые шэнжэлхэ шэнэ совет автомат шэнжэлэгшэ тухай Һониной хэблэлэй агентствын корреспондентын асуудалнуудта СССР-эй Наукануудай академиин замбуулинине шэнжэлдэг институдай директор, Социалис Ажалай Герой академик Георгий Петров харюусана.

— **«Луноход-2» гэгшын ашаар эрдэмтэдэй шиидхэхэ гэжэ найдадаг асуудалнууд тухай Та тобшохонооршье һаань хөөрэжэ үгэхэ аргатай гээшэ гүт?**

— Научна шэнжэлгын хараа түсэб угаа һонин байха: Һарын нюрууе геолого-морфологическа, топографиин, фотометрическэ талаарнь шэнжэлхэ, һарын шоройе физико-химическэ талаарнь шэнжэлхэ, магнитометрическэ хэмжэлгэ хэхэ, Наранай элшэ туяае шэнжэлхэ байна.

Шэнжэлгын шухала хубинь гэхэдэ, жэшээнь, Газар Һара хоёрой хоорондохи зайе нарин нягтаар тодорхойлхо, түбинүүдэй хүдэлэсын оньһо тодоруулха хэрэгтэ туһа нэмэри болохо юм.

— **Һара дээрэ буухын тулада яахадаа Туяата Далайн зүүн хуби шэлэгдээ һэм?**

— Шэнжэлгын шэнэ район хэзээдэшье һонирхолтой байдаг шуу. Тиигээдшье «Луна-21» станци энэ удаа Һарын Газарта дүтэ оршодог залуу «далайда» буугаа ха юм.

— **Тэрэл райондо шахуу һаяшаг американ астронавтнууд ошоо һэн. Тиигээд лэ хүн—автомат гэһэн сасуулбари хэхэ дуран зүндөө хүрэнэ.**

— Эрид эгсэ сэгнэлтэ эндэ хэжэ болохогүй. Һарые хүн шэнжэлнэ, эсэсэй эсэстэ, хүнэй аша туһада шэнжэлнэ бшуу. Һарада хүнэй ошоһон баримта хадаа технологидо туйлагдаһан тон ехэ амжалтанууд тухай гэршэлнэ. Энэ баримтые үндэрөөр сэгнэнгүй байхын аргагүй.

Нимэ баримтые эндэ онсолон тэмдэглэхэ байнаб. Туйлай ехэ гаргаша хэжэ байгуулагдаһан орёо оньһон техникын ашаар Һарада имагтал хүнүүд бэшэ, мүн олон тоото приборнууд, жэшээлхэдэ, сейсмометрнүүд, магнитометрнүүд болон бусад абаашагданхай. Мүнөө тэдэ автомат аргаар хүдэлжэ, тон һонирхолтой мэдээнүүдые дамжуулан үгэжэ байдаг. Зүгөөр приборнуудые гансал абаашаха тухай хэлэхэ болоо һаа, тэдэниие үнэгүйхэн сэнтэй автомат хэрэгсэлнүүдээр абаашажа болохо байгаа һааб даа.

«Аполлон» түхэлэй онгосын ашаар хэгдэһэн шухала алхам гэхэдэ, Һарын шоройе Газарта асарһан ябадал болоно. Энэ зорилгые совет автомадууд амжалтатайгаар шиидхээ бэлэй. Би эндэ «Луна-16», «Луна-20» станцинууд тухай хэлэнэб. Эдэ станцинууд өөһэдөө тиимэ болохолоороо, жүдхэгшэ-ракетэнүүд, америкынхидэ орходоо һураггүй баганууд һэн. Ондоогоор хэлэбэл, хэдэн арбаад дахин хямда сэнтэй байгаа бшуу.

Автомадууд үшөө нэгэ булюу һайн зүйлтэй юм. Ехэ һонирхолтой, хүрэхэнь хүшэр бэрхэтэй газарта буулгахын тулада автомадые табижа туршахада аюулынь бага ха юм даа. Зүрхэлхэдэшье тиимэ аймшагтай бэшэ. Үнгэржэ ерэхэдээ, тэрэниие бута сохижошье болохо юм.

Нүгөө талаһаань абаад үзэхэдэ, «Аполлон-17» гэжэ онгосоор һара тээшэ хэгдэһэн аяншалгада геолого-мэргэжэлтын ябалсаһан ушар һарые шэнжэлхэ хэрэгтэ шухала баримта, мэдээнүүдые үгөө һэн. Тиибэшье һара дээрэ гүйсэд автомат ёһоор хүдэлдэг, ябуултажа байдаг, манипуляторнуудтай, үнгэтэ телекамерануудтай станци байгуулжа болохо юм. Тэдэнэй ашаар газарта һууһан, эгээл шадамар бэрхэ геологууд һонирхоһон шоройгоо хаража, шэлэжэ абаха аргатай байха.

Сэхэ эрдэм наукын талаһаа хаража үзэбэл, Һара дээрэ удаан саг соо хүдэлжэ байдаг, бишыхан аад, хямда сэнтэй автомат станцинуудые байгуулха гээшэ эгээл гол шухалань болоно гэжэ би һанаха байнаб. Эдэ станцинууд газарай хүдэлэсые болон суранзата үзэгдэлнүүдые адаглан хараха, мүн астрофизикын шэнэ асуудалнуудта хабаатай хүдэлмэри хэхэ байна.

— **Һарын автомадууд бүхы юумэ «хэжэ» шададаг ха гү?**

— Ямаршье автомат зохёожо болохо юм. Юрэл саг болоод мүнгэ зөөри хэрэгтэй бшуу. Автомат бүхэн өөрын тодорхой зорилготойгоор зохёогдоһон байдаг. Жэшээлхэдэ, «Луна-16, 17, 20 ба 21» станцинуудта хэрэглэгдэһэн буулгалгын нэгэн адли шата байгуулагданхай.

— **Һарын ара талада гү, али тэрэнэй хоёр талын районуудта автомат буужа шадаха гү?**

— Энэтнай тиимэ бэлэн бэшэ зорилго. Нэн түрүүн жолоодолгын, мэдээсэлнүүдые дамжуулгын талаһаань абахада нилээд гайтай зорилго. Тиихэлээрээ, һарын хэмэл спутнигтай зохилдуулха хэрэгтэй. Һарын полярна районуудта бууха ябадал энергетическэ арга болом жын бага дээрэһээ бэрхэтэй. Тиигээшье һаа, эдэ хоёр зорилго бэелүүлэгдэмээр.

— **Һарые шэнжэлхэ хүдэлмэри саашадаа ямар байхаб?**

Һарада ниидэжэ ошолгоор мүнөө хэнииешье гайхуулхагүйш. Манай Газар юун гээшэб гэжэ гүнзэгыгөөр ойлгожо абахын тулада, Наранай системын бии болоһон, хүгжэһэн асуудалнуудые улам ехээр ойлгодог болохын тулада, Юртэмсын олохон үзэгдэл, мэдээнүүдые абахын тулада мүнөө ухаагаа һайса гүйлгэхэ, ехэл ухаансар туршалгануудые хэхэ шухала.

Саашадаа юун болохоб? Урдшалан хэлэхэнь бэрхэтэй байна: хүн түрэлтэн нэгэл газартаа байжа шадахагүй ха юм даа.

(АПН).

Дэлхэй дээрэ ургадаг сэсэгтэ ургамалнуудай эгээл урда захынь хилэ 500 гаран километрээр бүри урагшаа болобо. Антарктидые шэнжэлдэг совет эрдэмтэдэй шэнэ туйлалтын һүүлээр иигэжэ шэнэ хилэ бии болоһон байна. Урда-Шотландиин архипелагай Ватерлоо

АНТАРКТИДЫН УРГАМАЛ

гэжэ арал дээрэ тэдэнэр анха түрүүшын «сэсэг»— бишыхан хоолостой хоёр янзын ургамалнуудые обёороо һэн. Энээнһээ урагша Антарктидын энэ эгээл «дулаан» газар дээрэ хүйтэнһөө айдаггүй хубхэнгүүд лэ мэдээжэ байһан юм.

Эдэ ургамалай нэгэниинь биологуудта огто танигдаагүй түрэлэй ургамал байба. Энэ ургамалые тодоруулхын тулада тэрэ сэсэг СССР-эй Наукануудай академиин ботаническа институдта үгтэнхэй.

«АМТ-69» гэжэ шэнэ телефон-автомат Пермиин телефонно заводто бүтээгдэжэ эхилбэ. Энэ аппарат тон һайнаар хүдэлхэһөө гадна, нюур таладань хоёр мүнгэ хэхэ нүхэн, мүнгэеэ һөөргэнь абаха камера үгы юм. Шэнэ автомадаар хонходохын тула трубкыень абаха хэрэгтэй. Дохёо дуулаһанайнгаа һүүлээр номероо хабсаргадаг юм. Дуудаһан хүнэйтнай харюусаа һаань, тусхай нүхэ руу мүнгэеэ табиха хэрэгтэй. Тэрэниие автомадай туһаламжаар кассада абаһанай һүүлээр хөөрэлдэхэ хүнүүд хоёр талаһаа дуугаралсажа шадаха. Тиимэһээ хүнэй мүнгые автомадай «эдижэрхихэ» ушар байхагүй болоно.

Үшөө нэгэ онсо илгаань юуб гэхэдэ, шэнэ телефон-автомадта хоёршье мүнгэ, нэгэ нэгэ мүнгөөр хоёр мүнгэ хэхэдэ хамаагүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Пермиин телефонно заводой хабсаргалгын конвейер соо.

(АПН).

ОНЬҺОТО „ХЭРМЭН"

Борбоосгой сэмэжэ һууһан хэрмэ харахадаа, хүнүүд гайхадаг: энэ жаахан амитан аад, ямар түргөөр сэмэдэг юм.

Гэбэшье час соо 50 килограммһаа 170 килограмм хүрэтэр борбоосгойн үрэһэ сэбэрлэхын тулада хэды олон хэрмэн хэрэгтэй болохо гээшэб? Яахадаа заатаһаа эды шэнээн үрэһэ сэбэрлэхэ хэрэгтэйб? Яахадааб гэхэдэ, СССР-эй ВДНХ-да харуулагдадаг юрэ бусын агрегадай бүтээсэнь иимэ ха юм. Энэ агрегат модонуудай үрэ жэмэс бутаруулхын ба үрэһыень абахын тулада зохёогдоо һэн.

Энэ шэнэ зүйлые ой модоной Тбилисиин институт, мүн ой модоной ажахын ба модоной ажахые оньһожоруулгын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлгын институт ухаалан зохёогоо. Иимэ агрегадууд хоёр машинаһаа бүридэнэ. Тэдэнь агрегадай хоёр «гар» шэнги, нэгэниинь, үлэмжэ «хүсэтэйнь» модоной хатуу шэлдин борбоосгойн үрэһэ ухашалан абадаг. Нүгөөдэнь модоной үрэ жэмэс жэжэдхэжэ, тэрэнэй үрэһыень абадаг байна.

Иимэ машина час соо 500 килограммһаа 2200 килограмм хүрэтэр борбоосгой сэбэрлэнэ.

С. ФЕДОТОВ **(ТАСС).**

ВРАЧАЙ ТУҺАЛАГША

ВЛКСМ-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ электронно микроскопой ба электроавтоматикын Сумска заводто хүнэй уушха шэнжэлхэ спектрометр бүтээгдэжэ эхилбэ. Элдэб янзын үбшэнүүдые тодоруулан мэдэхын тулада, орёо хүндэ операци хэжэ байхада хүнэй амилхын хойноһоо хинахын тулада энэ прибор хэрэглэгдэдэг юм. Тиихын тулада үбшэн хүнэй аманда тусхай түхеэрэлгэ асаржа табихада энэ приборой өөрөө бэшэдэг оньһониинь врачта хэрэгтэй мэдээнүүдые бэшэжэ абадаг байна.

ТАСС-ай корр.

Сумы.

«ПОТОК» ГЭЭШЭ ЮУН БЭ?

Аэрофлодой хүдэлмэриие хайшан гээд бүри эмхитэй, бүри гуримтай болгохоб? Энэ зорилгые олохон организацинуудай мэргэжэлтэд шиидхэдэг. «Поток» гэжэ нэрэтэй шэнэ онол арга СССР-эй ВДНХ-гай экспонат болонхой. Энэ хадаа хэды хүн зоной самолёдоор ниидэхэ байһые уридшалан тодорхойлдог, самолёдуудай ниидэлгын түсэб тооложо гаргадаг автомат оньһон юм.

Ороной 157 городуудай хоорондо хүнүүдые самолёдоор шэрэлгын али олон асуудалнуудта «Поток» гэжэ системэ дүүрэн харюу үгэдэг.

Залан хүтэлбэрилгын автомат системын үндэһэ һууринь электронно-тоололгын машина болоно. «Поток» гэжэ системые нэбтэрүүлхэдэ юугээрээ туһатайб? Самоледуудта хүн зониие адли тэгшээр тааруулан һуулгаһанай, мүн авиалининүүдээр ниидэхэ самоледуудые таарамжатай зохидоор хубаарилһанай ашаар хүнүүдые шэрэлгын гаргаша бага болгогдодог байна.

Л. СКОРУПА.

ТЕПЛИЦЫН ТЕРМОМЕТР

Ригын «Гидрометприбор» гэжэ туршалгын заводой конструкторнууд абаад ябадаг шэнэ прибор ухаалан зохёогоо. Энэ прибор газарай хүрьһэнэй температура, теплицэ, складууд соохи халуун хүйтэниие хахад градус хүрэтэр алдангүйгөөр хэмжэхэ оньһон аргатай. «ТЭТ-2» түхэлэй энэ прибор сагай ямаршье уларилтай байхада 40 градус хүйтэнһөө 80 градус халуун хүрэтэр температурые тодорхойлжо шададаг юм.

«Сатурн» гү, али «Марс» түхэлэй батарейнүүдээр энэ прибор хүдэлгэгдэдэг. Ригынхидэй зохёоһон энэ шэнэ зүйл амжалтатайгаар туршалга гараа, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд тэрэниие ехэ үндэрөөр сэгнээ.

(ТАСС-ай корр.).

Ригэ.

ГРИППЭЙ ХҮРӨӨ ҺАА...

Грипптэ гү, али хамар, хоолойн үбшэндэ нэрбэгдээд, тэрэшэлэн бэеын арһанай хубилаад байгаа һаа, ультрафиолетовэ элшээр шарадаг хармаанай «лаборатори» зохёогдонхой юм. Энэ лабораториие физигүүдэй туһаламжатайгаар Ереванай медигүүд ухаалан бүтээгээ.

Элдэб үбшэ эмшэлдэг энэ аппарат оройдоол 500 грамм шэгнүүртэй. Эмнэлгын эмхи зургаануудта тодхогдодог данхагар томо апарадуудта орходоо хэдэн арбаад дахин бага хэмжүүртэй, соморхон юм. Бишыхан энэ приборые газаа талаһаань харахада багашагхын пистолетдэ адлирхуу. Энэ приборые хүдэлгэхын тулада кнопко-шабхыень даражархихада хэрэг бүтэшэхэ. Эдэ бүгэдэ хадаа үбшэн хүнэй гэртээ байгаад, врачай туһаламжагүйгөөр бэеэ аргалха арга олгоно.

(ТАСС-ай корр.).

Ереван.

ОДЕССЭДЭХИ нэгэ санаториин һуури дээрэ эрдэм-шэнжэлэлгын ба эмшэлэлгын лаборатори нээгдэнхэй. Олон каналтай телеметрическэ холбооной, мониторой, тэмдэглэдэг түхеэрэлгэнүүдэй ашаар врачнууд хүнэй аргалуулжа байха үедэ зүрхэнэйнь сохисо тодорхойлдог юм.

Зураг дээрэ: санаториин бассейн соо

ХҮДӨӨДЭ баригдаха үйлэдбэриин, гэр байрын, соёлой болон ажаһуудалай байшангуудай зуу гаран проектнүүдые Куйбышевай «Сельхозпроект» гэжэ институдай хүдэлмэрилэгшэд бэлдээ. Шэнэ гэрэй макет эндэ харанат.

МОСКВАГАЙХИД ХЭДЫ ШЭНЭЭН УҺА ХЭРЭГЛЭНЭБ?

☆ ★ ☆

Вазузай уһанай түхеэрэлгын барилга дээрэ халуун хаһа оронхой. Энэ түхеэрэлгэ москвагайхидта хэдэн миллион кубометр сэбэр уһа үгэдэг болохо юм.

☆ ★ ☆

Ямар ушарһаа иимэ туйлай ехэ гидротехническэ түхеэрэлгэ бариха хэрэг гарааб? Энэ асуудалда харюусахыень Москвагай водопровод-канализациин ажахын управлениин начальник В. И. Маркизовые ТАСС-ай корреспондент Р. Ахметов гуйһан байна.

— Үглөө бүхэндэ нюураа угаахаяа умывальнигайнгаа кран мушхахадаа, хэды шэнээн уһа хэрэглэдэгээ москвагайхид хэр мэдэнэ хаб даа. Хэрбээ Лондоной, Копенгагенай хүн бүхэн сүүдхэдээ 250 литр, Парижай хүн бүхэн — 450 литр уһа хэрэглэдэг һаань, Москвагай хүн бүхэндэ 600 литр уһан хүртэдэг байха юм,— гэжэ Владимир Иванович хэлэбэ.— Мүнөө Москва хадаа дэлхэй дээрэ уһаар эгээл ехээр хангагданги нииелэл хото болоно. Гэбэшье долоон миллион хүн зонтой хото үглөөдэр тухайгаа бодомжолхо зэргэтэй. Гэр байрануудые айхабтар ехээр баридаг, промышленностиин хурдан түргэнөөр хүгжэдэг дээрэһээ ниислэл хото уһа улам ехээр хэрэглэдэг болоно бшуу. Хожомоо уһаар дуталдахагүйн тула Вазуза гол дээрэ гидротехническэ түхеэрэлгэ баригдажа байнхай.

Мүнөө ниислэл хото сүүдхэдээ тухайлхада, дүрбэ миллион тойрон кубометр уһа хэрэглэнэ. Гансахан лэ Москва-мүрэнэй уһа хэрэглэдэг байгаа һаа, олон миллион хүн зонтой хото энэ мүрэниие нэгэхэн үдэр соо шэргээжэрхихэ бэлэй. Зүгөөр иимэ юумэ болоногүй гэжэ мэдэнэбди. Ушарынь гэхэдэ, хэрэглэдэг уһанайнгаа хахадһаа ехыень Москва Волго мүрэнһөө абадаг юм.

Москвагайхидай уһа хэр ехээр хэрэглэдэг болоһон тухай иимэ тоонууд гэршэлнэ. 1890 ондо «Москвагай хүн бүхэн сүүдхэдээ оройдоол арба нэгэн литр уһа, 1914 ондо — жаран литр, 1926 ондо — наян таба, 1959 ондо табан зуун дала нэгэн литр уһа хэрэглэдэг байһан. Ниислэл хотын хүн зон уһа улам ехээр хэрэглэдэг боложо байһаар.

Уһанай хэрэглэмжын улам ехэ болохо тума уһа бүлэн дамжуулгын түхеэрэлгэнүүдые бүри ехээр бариха хэрэг гарана. Табан жэлэй эсэс болотор зургаан зуун километр ута газарта магистральнууд болон элдэб түхеэрэлгэнүүдые бариха гэжэ хараалагданхай. Уһа дамжуулха түхеэрэлгэнүүд гол түлэб Ивановское, Чертаново, Бирюлево, Орехово-Борисово ба бусад шэнэ барилгануудай районууд тээшэ татагдаха байна.

Вазуза дээрэ бариха уһанай түхеэрэлгын проект табихынгаа урда тээ эрдэмтэд, мэргэжэлтэд хэдэн янзын дурадхалнуудые хаража үзэһэн байгаа. Москва—Ока гэжэ канал бариха, Рыбинскэ хаалтын уһа бүлэжэ дамжуулха болон бусад дурадхалнууд ороо һэн. Вазуза горхоной уһые Москва-мүрэн руу урадхуулха гээшэ эгээл бүтэмжэтэй һайн дурадхал байба. Энэ проектын түлөө ямар тиимэ һайн баримта байгааб гэхэдэ, Вазузай уһан эрхим шанартай юм. Энэ голой уһан ходоодоо сэбэр байдагаараа илгардаг, тэрээ руу промышленна предприятинуудай муухай хаядаһан уһан шудхадаггүй.

Вазуза — Волго мүрэн руу баруун хажууһаань шудхадаг гол юм. Энэ Москваһаа хоёр зуугаад километр хажуу тээгүүр урдадаг. Тэрэнэй уһаниинь һабаараа үргэлжэ дүүрэн байдаг. Тиибэшье жэл соо урдадаг уһанайнь далан процент хабарай үеын хаһада хүртэнэ. Хабарай элбэг уһа хаажа тогтоохын тулада Волго мүрэн руу тэрэнэй шудхадаг Зубцово хото шадар түрүү зэргын томо гидроузел баригдажа байнхай. Эндэ Вазуза голые гушан табан метр үндэр хаалтаар хааха юм. Тиигэжэ табан зуун дүшэн миллион кубометр уһа багтааха сөөрэм бии болохо. Можайскын сөөрэмһөө энэ сөөрэм хоёр дахин ехэ байха. Вазузай сөөрэмһөө хүсэтэ насосууд Рузска сөөрэм руу уһа бүлэн дамжуулха байна. Тэндэһээ уһаниинь Москва-мүрэн руу урдаха юм.

Шэнэ гидротехническэ түхеэрэлгын барилга табан жэл соо дүүрэхэ гэжэ хараалагданхай. 1975 оной эсэс болотор Вазузай уһан Москвада үгтэдэг болохо байна.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ҮРЭ ЕХЭТЭЙ ХУБИЛЛАЛТАНУУДАЙ ЖЭЛ

Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэдэй ба США-гай президент Р. Никсонэй майда уулзаһан уулзалгаһаа хойшо үнгэрэһэн жэл совет-американ харилсаануудай хүгжэлтэдэхи шэнэ хубилалтын болоһон жэл мүн. Иимэ тобшолол хэхэ бүхы үндэһэ баримта мүнөө бии. Дээдэ тушаалтадай Москвадахи уулзалгын үедэ баталагдаһан хэлсээнүүдһээ хойшо тиимэшье ехэ саг үнгэрөөгүй. Гэхэ зуура, эрдэм, техникын, худалдаа наймаанай, медицинын, оршон тойрон байдалые хамгаалгын, соёл культурын, замбуулинай дайдые амгалан ёһоор шэнжэлэлгын ба хэрэглэлгын талаар харилсаа холбоогоо хүгжөөлгэдэмнай ехэ хубилалта болоо. «Союз» ба «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосонуудай экипажуудай бүридэл соносхогдонхой. Тэдэнэр 1975 ондо ниидэжэ, замбуулинай дайда соо бэе бэетэеэ залгалдаха зэргэтэй юм.

Манай гүрэнтэй харилсаа холбоогоо гүнзэгырүүлхые хүсэдэг США-гай политическэ, научна болон ажал хэрэгэй хүнүүдэй үнинһөө хойшо шэбшэжэ ябаһан һанал бодолдо Москвагай хэлсээнүүд һайн эхи табижа үгөө һэн. Энэ талаар худалдаа наймаанай-экономическа харилсаануудта 20 жэлэй һүүлээр хубилалтанууд болоо. СССР США хоёрой хоорондохи худалдаа наймаан 1972 ондо хоёр дахин нэмээ, худалдаа наймаанай шэнэ хэлсээн энэ хэрэгые саашадань хүгжөөхэдэ угаа таарамжатай эрхэ байдал бии болгоно.

СССР-тэй харилсаагаа һайжаруулхые дурагүйлхэгшэд энэ хэлсээ бэелүүлгые һаатуулха һэдэлгэнүүдээ орхидоггүй.

Советскэ Союзтай худалдаа наймаа хэлгые хизаарлахаяа болихо тухай хуулиие США-гай түлөөлэгшэдэй палатын бюджетнэ комисси зүбшэн хэлсэһэн байна. Эндэ элдэб олон ажалай хүнүүд үгэ хэлээ. Жэшээлхэдэ, «Хьюлетт-Паккард компани» гэжэ компаниин директорнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ Д. Паккард иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Совет-американ худалдаа наймаа хүгжөөхэ замдахи һаад хаалтануудые зайсуулга хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаа үргэдхэлгэдэ, харилсаануудые һайжаруулгада туһалха байна гээд тэрэ онсолон тэмдэглэһэн байха юм. Социалис оронуудтай эд бараа андалдан абалсалгые хизаарлаха ябадал болюулха шухала гэжэ электронно түхеэрэлгэ бүтээдэг 650 компаниин зүгһөө мэдүүлнэб гээд Паккард хэлээ.

«Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаануудай үндэһэ һуури» тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай президент Р. Никсонэй хоорондо баталагдаһан документ мартагдашагүй, түүхэтэ удха шанартай. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхаһаа ондоогоор хоорондоо харилсаа тогтоохо эрхэ байдал ядерна зэбсэгэй бии болоһон үедэ байхагүй гэжэ энэ документ соо тодорхойлогдоһон байха юм.

Добтолгын стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха талаар зарим хэмжээнүүд тухай нёдондо жэлэй майда Москвада баталагдаһан договор буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгые зогсоолгодо туһалаа.

Эдэ хэлсээнүүдые баталһан баримта дэлхэйн оршон байдалда хүсэнүүдэй тэнсүүриин хубилһанай, СССР ба бүхы социалис оронуудай хүсэ шадалай бэхижэһэнэй үрэ дүн болоно.

Холбоото Штадуудта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй июньдэ ошохоёо байһан тухай дэлхэйн олониитэ мүнөө угаа ехэ анхарал хандуулна. Энэ аяншалга хадаа КПСС-эй XXIV съездын һайшааһан эб найрамдалай программые бэелүүлгэдэ ехэ туһа нэмэри болож үгэхэ, совет-американ харилсаануудые саашадань һайн тээшэнь хубилгаха байһаниинь сохомтой.

РЕЙКЬЯВИГТАХИ УУЛЗАЛГА

Исландиин ниислэл Рейкьявигтахи уран һайханай урдын музейн байшан соо США-гай президент Р. Никсон ба Франциин Республикын президент Ж. Помпидугай хоорондо хоёр үдэрэй хэлсээн болоо. Азорска аралнууд дээрэ 1971 оной декабрьда тэдэнэр һүүлшынхиеэ уулзаа һэн. Холбоото Штадуудай ба Европын юрэнхы дэлгүүрэй хоорондо худалдаа наймаанай ба валютно-мүнгэн сангай талаар харилсаануудай хурсадажа байһанда мүнөөнэйнгөө уулзалгын үедэ тэдэнэр гол анхаралаа хандуулаа.

Валютно-мүнгэн сангай уласхоорондын ёһо гурим удааруулангүй хубилгаха, долларой алтаар андалдагдаха хүсэ һэргээхые гү, али алтанда Европын сэн тогтоохые Франциин правительство баадхадаг гэжэ мэдээжэ. Тиихэдэ Вашингтон энэ валютна шэнэдхэлгэ хэхые удааруулха гэжэ оролдодог байха юм.

США хадаа Европын хүдөө ажахын дэлгүүр дээрэ бүри сүлөөтэйгөөр орохо эрилтэ хэдэг. Тиихэдэнь, Франци хадаа Европын экономическа нэгэдэлэй оронуудта хүдөө ажахын продукци гол түлэб үгэдэг дээрэһээ америкын хүдөө ажахын зүйлнүүдые худалдаха таможенна түлөөһэ доошолуулгые эрид шууд буруушаадаг байха юм.

«Атлантическа шэнэ дүрим» хараалан зохёохо тухай Сагаан байшангай Рейкьявигта оруулһан дурадхал хэлсээнүүдэй гол пунктнуудай нэгэн болоһон байна. Энэ һанамжа Франциин талаһаа угаа хүйтэнөөр угтагдаа. Юрэнхы дэлгүүрэй гэшүүн оронуудай гүрэн түрые ба правительствануудые толгойлогшонорой зүблөө энэ жэлдэ зарлаха тухай Р. Никсонэй оруулһан дурадхалые президент Ж. Помпиду эрид шууд буруушаагаа. Худалдаа наймаанай ба валютна асуудалнуудаар бүүлта хүүлхын тулада Европын оронуудай, хамагай түрүүндэ Парижай ба Лондоной хоорондохи арсалдаае иимэ зүблөөн дээрэ хэрэглэхые США оролдохо гэжэ Франци түбэгшөөнэ ха даа.

Франко-американ гүнзэгы ехэ зүрилдөөе Рейкьявигтахи уулзалга зайсуулжа шадаагүй. Зүгөөр капиталис дэлхэй дээрэхи гол гүрэн байһан үүргээ үлөөхые, сэрэгэй ба мүнгэн сангай талаар НАТО-гой шатаар хэгдэдэг гаргашануудые Европодохи союзнигуудайнгаа хоорондо хубаарилхые, өөһэдынгөө зүгһөө сэрэгэй, финансова болон экономическа гаргашануудые американ монополинуудай багаар хэдэг байлгые хангахые Вашингтоной эрмэлзэдэг зандаа байһые энэ уулзалга лаблан харуулаа.

С. ЛОСЕВ.
(ТАСС).

РИНГ ДЭЭРЭ ЭДИРШҮҮЛ

«Труд» бүлгэмэй спортын ордон соо хүүгэдэй спортын һургуулинуудай эдир боксернуудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болобо. Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан энэ мүрысөөндэ 175 эдиршүүл хабаадалсажа, гурбан үдэрэй туршада наадаһан байна.

Нааданай түрүүшын үдэрһөө эрхим һайнаар уулзалга бүхэнөө үнгэргэжэ гараһан эдир спортсменүүд үетэн нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгаржа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Эдэнэр хэд бэ гэхэдэ, Владик Забанов, Игорь Салимов, Миша Базаров, Валерий Пантелеев, Виктор Намжилов, Игорь Масаев болон бусад болоно.

Һүүлэй үедэ спортын һургуулинуудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэдэг мүрысөөнүүд заншал болож, олон спортсменүүдые хабаадалсуулдаг болож байнхай.

Спортын эдэ зүйлнүүдтэй урдандаа республика, зоно соогоо суурхаһан спортсменүүд — бүхэ барилдаагаар СССР-эй зургаа дахин чемпион болоһон, СССР-эй спортын мастер К. С. Олзоев, эрхим боксернууд ябаһан А. Б. Ринчинов, Ч. А. Хараев, Ю. И. Шишкин болон бусад өөһэдынгөө баян дүршэлдэ залуу үетэнөө һургажа, хүмүүжүүлжэ ябадаг.

Эдиршүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн боксын мүрысөөнэй дүн гаргахадаа, һургуулинуудай директорнүүд, тренернүүд ургажа ябаһан спортсменүүдэйнгээ амжалтаар баясан урмашаһан байна.

— Боксоор хоёрдохи жэлээ үнгэргэгдэжэ байгаа наадандa, илангаяа энэ жэлдэ олон эдиршүүл хабаадалсажа, боксын техникэтэй һайнаар танилсажа байһанаа харуулба. Саашадаа эдиршүүлэйнгээ дунда спортын бусад зүйлнүүдээр иимэ мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ, эрхимүүдээ тодоруулха, дүршэлынь халан абалсуулжа байха ёһотойбди, — гэжэ хүүгэдэй спортын һургуулиин директор А. Б. Ринчинов зүб лэ тобшолол хэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (дээрэһээ доошоо): 1. Алас-Дурна зүгэй зоныи, «Локомотивай» Центральна Соведэй чемпион болоһон Витя Намжилов Баир Бадмаевтай наадана. 2. Владик Забановтай наадахадаа хэдэхэн очкогоор шүүгдэһэн Витя Дамбаев. 3. Рингын судья Юрий Шишкин нүхэрөө очкогоороо шүүһэн Миша Базаровай гарыень үргэбэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

хилын саанаһаа
телефон·телеграф·радио

НЬЮ-ЙОРК

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ЕРЭХЭЕЭ БАЙҺЫЕНЬ АМЕРИКАН КОМПАРТИ ҺАЙШААНА

ТАСС

США-гай КОМПАРТИИН ХАНДАЛГА

США-гай Коммунис партии американ арадта хандахадаа, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр США-да ерэхэеэ байһыень һайшаагаад, хүндэтэ совет айлшаниие америкынхид халуунаар угтаха гээд найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

Манай орондо морилон ерыт, Леонид Ильич Брежнев! СССР-тэй эб найрамдалтайгаар, хани барисаатайгаар, харилсаа холбоотойгоор ажаһуухые американ арад хүсэнэ гээд хандалга дотор хэлэгдэнэ. Албанай хэрэгээр Танай ерэлгэ хоёр ороной хоорондохи һайн харилсаа хүгжөөхэ замда түүхэтэ шата болож, дэлхэйн бүхы оронуудай арадуудай ашa туһада, дэбжэлтын, эб найрамдалай ашa туһада харюусаха байна.

Танай ерэлгэ нёдондо жэлэй май һарада Москвада хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй мартагдашагүй уулзалга дээрэ эхилһэн хүдэлмэриин гүн удхада харюусаха, тэрэнэй үргэлжэлэл болохо байна. «Хүйтэн дайнһаа» үндэһэтэй харша харилсаагаа хубилгахые хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэд тиихэдэ шууд шиидхээ һэн. Али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоо байгуулха, уласхоорондын түгшүүрил һуларуулха шухала гэжэ үгээ бүрин ойлголсоһон байгаа.

КПСС-эй XXIV съездһээ хойшо үнгэрһэн хоёр жэлэй турша соо совет хүтэлбэрилэгшэдэй, Танай өөрын хэһэн хүдэлмэреэр бүхы дэлхэйн арадууд сэдьхэлээ ханажа байнхай. Эб найрамдалба гүрэнүүдэй хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхын ашa туһада, социальна дэбжэлтын, арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө туйлай ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ Танай хэһэн элитэ ехэ туһа нэмэри бүхы дэлхэй дээрэ мэдэрэгдэжэ, эб найрамдалай Уласхоорондын Ленинскэ шан Танда олгогдоһон байна.

Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан тайбанаар зэргэ оршолгодо үндэһэлэн, элдэб һалбаринуудта али алиндаа ашатай туһатай харилсаагаа саашадань хүгжөөхын тула совет-американ харилсаа һайжаруулгаяа өөһэдынгөө зүгһөө үргэлжэлүүлхээр бэлэн байһан тухайдаа Та, Леонид Ильич, манай орондо ерэхэ болоходоо, хэлээ һэнта. Иимэ хүгжэлтэ хоёр ороной ашa туһада харюусана, тиихэдэ уласхоорондын харилсаа һайжаруулха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгэй шухала хубинь болоно гээд Та тэмдэглэһэн байгаат.

Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан тайбанаар зэргэ оршохо ёһо гуримда үндэһэлэн, СССР-эй ба США-гай хоорондын харилсаанай хүгжэлтэһөө бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижэхэ байна. Үргэн олониитын ашa туһада харюусаха алхам бүхэн агууехэ хоёр гүрэнэй хоорондохи термоядерна дайнай аюул бага болгохо байна. Гэхэ зуура, худалдаа наймаанай, эрдэм наукын, соёл культурын һалбаринуудта харилсаа холбоо хүгжөөхэ таарамжатай эрхэ байдал байгуулха юм.

Л. И. Брежневэй хани ёһоной уулзалга хэхэеэ США-да ерээд хэһэн хөөрэлдөөнүүдынь ашатай туһатай байжа, эб найрамдалай, буу зэбсэг хуряалгын, бүхы хүн түрэлтэнэй ашa туһада американ ба совет арадуудай хоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхэ замда шэнэ амжалтануудые түхөөхэ гэжэ этигэжэ байһанаа хандалга дотор мэдүүлнэ.

БОНН

Шухала дүнгүүд

ТАСС

СДПГ-гэй правлениин заседани канцлер В. Брандтын түрүүлэлгэ доро эндэ болобо. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр һаяхан ФРГ-дэ ерэлгын дүнгүүд тухай В. Брандт правлениин гэшүүдтэ мэдээсээ гээд заседаниин һүүлээр тунхаглагдаһан коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ. «1973 оной майн 21-дэ тунхаглагдаһан хамтын мэдүүлгые правлени сэдьхэлээ ханангяар угтаа» гээд коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

СДПГ-гэй парламентска бүлэглэлэй түрүүлэгшэ Г. Венер правлениин заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ. СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккертой, ГДР-эй Арадай палатын бүлэглэлнүүдэй түлөөлэгшэдтэй майн 30—31-дэ ГДР-эй ниислэл хото — Берлиндэ уулзажа, хөөрэлдэһэн тухайдаа элидхэбэ.

ФРГ-гэй ба ГДР-эй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договор хоёр гүрэнэй хоорондын холбоо барисаа хүгжөөхэ байна гэжэ хоёр тала тэмдэглэбэд.

ВАШИНГТОН

Л. И. Брежневэй ном Холбоото Штадуудта хэблэгдэбэ

ТАСС

Л. И. Брежневэй «Советскэ Союзай политика ба уласхоорондын байдал тухай» ном Холбоото Штадуудта олон хэһэгээр барлагдан гараба. Советскэ Союзай дотоодын ба гадаадын политика тухай Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүд энэ ном соо ороно.

Л. И. Брежневэй портредээр, тэрэнэй намтараар энэ ном эхилнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин ажал ябуулга тухай, совет хүнүүдтэй, хариин оронуудай партийна ба гүрэнэй ажал ябуулагшадтай хэһэн уулзалганууд тухайнь хөөрэһэн фото-зурагуудаар шэмэглэгдэһэн байна.

БЕРЛИН

Хани ёһоной оршон байдалда

ТАСС

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер Арадай палатын Президиумэй ба ГДР-эй Арадай палатадахи СЕПГ-гэй бүлэглэлэй уряалаар ГДР-тэ ерээд байһан ФРГ-гэй бундестагтахи СДПГ-гэй бүлэглэлэй түрүүлэгшэ Г. Венертэй, СДПГ-гэй бүлэглэлэй түрүүлэгшэ В. Мишнигтэй уулзажа хөөрэлдэбэ.

Һүүлэй үедэ түгшүүрил һуларуулха, Европодо аюулгүй байдал хангаха замда ехэ амжалта туйлагдаа гэжэ хоёр тала сэдьхэлээ ханажа байһанаа мэдүүлээ гээд АДН агентство мэдээсэнэ. СССР ба ПНР-тэй ФРГ-гэй хэһэн договорнууд, ГДР-эй, ФРГ-гэй хоорондын харилсаанай үндэһэ һуури тухай договор, дүрбэн талын хэлсээн ехэ удха шанартай байна.

Хөөрэлдөөн хани ёһоной оршон байдалда үнгэрбэ.

ВАРШАВА

Соёлой министрнүүдэй конференци

ТАСС

Социалис оронуудай соёлой министрнүүдэй ээлжээтэ конференци эндэ дүүрэбэ.

Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Кубын, Монголой, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай, Чехословакиин соёлой министрнүүд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

Социалис оронуудай хоорондохи соёлой харилсаа үргэдхэлгэтэй нягта холбоотой асуудалнуудые конференцидэ хабаадагшад зүбшэлһэн байна.

САНТЬЯГО

Кубын президент Чилидэ ерэбэ

ТАСС

Кубын президент Освальдо Дортикос, Чилиин президент Сальвадор Альендын уряалаар албанай хэрэгээр эндэ ерэбэ.

Сальвадор Альенде «Пудауэль» гэжэ аэропорт дээрэ хүндэтэ айлшанаа угтахадаа, Революционно гүрэнэй толгойлогшо Освальдо Дортикосые амаршалаа. Кубын президент харюугай үгэ хэлэхэдээ, албанай хэрэгээр Чилидэ ерэхээр уриһандань баяр хүргөөд. Чилиин, Кубын арадуудай хоорондохи хани барисаан улам хүгжэжэ байна гэжэ тэмдэглээ.

ХЕЛЬСИНКИ

Хэлсээн баталагдаба

ТАСС

СЭВ-эй ба Финляндиин хани харилсаан тухай хэлсээ парламентын эсэлэн баталхыень Финляндиин Республикын президент У. К. Кекконен зүбшөөбэ.

БУЭНОС-АЙРЕС

Дипломатическа харилсаан тогтоогдоо

ТАСС

КНДР-тэй дипломатическа харилсаа тогтоохо тухай шиидхэбэри Аргентинын правительство абаба.

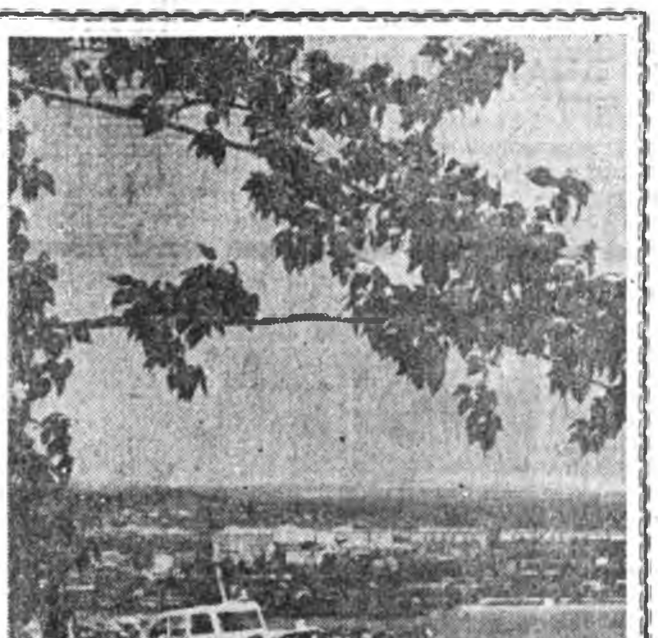
СЭЛЭНГЫН СЭНГЭЛИГТЭ ХҮХЮУН

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр наратай дулаан байжа, городоймнай ажалшад амархаар хээрэ — олоороо гараһан байна. Энэ үдэр республикымнай ниислэл хотын дүрбэн парк, Комсомольско арал, уһанай станци зунайнгаа сезон нээжэ, хүн зониие хүндэтэйгөөр хүлеэн абаба. Олон зоной хабаадалгатай найр зугаа болоһон предприяти, эмхи зургаануудай уран һайханай бүлгэмүүдэй коллективүүд концерт наада табиһан байха юм. Городой худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд Комсомольско арал дээрэ нүүдэл наймаа эмхидхэжэ, амархаяа ерэгшэдые ундаар, эдеэ хоолоор хангаа.

Мүн городой тамаралгын пляж сэбэрлэгдэжэ, энэ жэлдэ урда урданайхиһаа һайнаар бэлэдхэгдээ. Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр ажалшадай бүри олоороо сэнгэн ябаха арга энэ жэлдэ олгогдобо. Ушарынь юуб гэхэдэ, республикымнай байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойдо бэлэг болгон Москвагай судна бүтээлгын заводой коллектив «Заря-76» түхэлэй 60 хүнэй һууритай теплоход Буряадтамнай дамжуулан үгэһэн байна бшуу. «Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ой» гэжэ энэ судна нэрлэгдээ. Тиимэһээ мүнөө «Альбатрос», таатай зохид хоёр судна Сэлэнгые үдэртөө хэды дахин үгсэн, уруудан амарагшадые зөөдэг болобо. Тиихэдэ шэнэ теплоход Улаан-Үдэ — Новоселенгинск — Мурзино гэһэн маршрудаар аяншалха байна.

Иигээд зунай зулгы саг оршон ерэжэ, Сэлэнгэ Үдынгөө уулзуур дээгүүр сэбэр, тунгалаг агаараар сээжэ дүүрэн амилжа, сэнгэн зугаалан ябахада гоё болобо даа!

Б. НАМДЫКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Комсомольско аралай сэнгэлигтэ городоймнай ажалшад амарна; «Альбатрос» амарагшадые Сэлэнгын нүгөө эрьедэ абаашажа ябана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮХИБҮҮДТЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН ҮДЭШЭ

Республикымнай ниислэл хото — Улаан-Үдын Октябрьска районой Геологическа үйлсэдэ оршодог хоёрдохи байшангай дэргэдэхи агит-талмайда түрэлхид, үхибүүд һаяхан олоороо сугларба. Хүүгэдые хамгаалха уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаһан үдэшэ эндэ болоһон байна.

Городой 20-дохи һургуулиин багша Е. Г. Семенова сугларагшадай үмэнэ һонирхолтой лекци уншаба.

Үдэшын түгэсхэлдэ тус һургуулиин һурагшадай хүсөөр сугларагшадта концерт харуулагдаһан, духовой оркестр наадаһан байна.

М. ДРЯХЛОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Олон түмэнэй университет» — түрүү бэшэг. «Социалис мүрысөөндэ илагшадта» гэһэн тэмдэгэй түхэл хэлбэри. «Сагаан эдеэнэй хаһа эхилбэ» — Б. Дубшановай статья. Нютагай Соведүүдэй һунгалтые угтуулан. «Холын бэлшээри гараба» — В. Седуновой корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда. Арадай хинагшадай хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда. «Буряадай ниислэл ойн баярта бэлдэнэ» — фоторепортаж. Арадай театрнуудай долоон хоногой дүнгүүд. Уласхоорондын шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Һуралсалай заведенинүүдэй соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

19.00 — үхибүүдтэ — «Зун тухай хөөрэлдөөн» гэһэн программа. 19.30 — «Би бүгэдые ойлгохом» гэһэн киножурнал үхибүүдтэ харуулагдаха. 19.40 — «Хамар Дабаан» гэжэ телевизионно аяншалагшадай клубай заседани. 20.25 — телепанорама. 20.45 — концерт. 21.15 — «Факел» — залуушуулда зорюулагдаһан программа. «Хэр байнаш, студент?». 21.55 — «Уласхоорондын шэнжэлэл(буряадаар). 22.15 — «Зүүн Сибирь» — киножурнал. 22.25 — Багшанарай училищиин хоорой концерт.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республикадамнай үүлэтэйшэг байха. Байгал шадар, урда аймагуудаар зарим газарта багаханаар бороо орохо. Баруунхойноһоо секундын 10—14, урда аймагуудта 15—19 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Температура 20—24, Байгал шадар 10—14 градус дулаан, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 13—15, үдэртөө 21—23 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-01461. Заказ № 0044